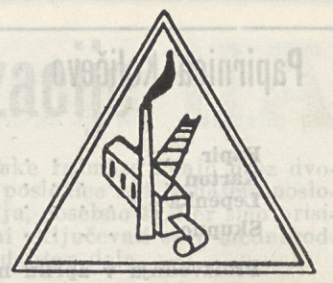

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV ZDRUŽENIH PAPIRNIC LJUBLJANA IN PAPIRNIC KOLIČEVO

Čestitamo novoizvoljenim članom samoupravnih organov

KOLIČEVO, MAJA — Kot vsako leto, tako smo tudi letos po zakonu o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja v delovnih organizacijah zamenjali polovico članov samoupravnih organov podjetja. Volitve v delavski svet in svete ekonomskih enot so letos potekale vzporedno z volitvami naših predstavnikov v zvezno, republiško in občinsko skupščino. Člani delovne skupnosti Papirnice Količevo so opravili svojo volilno dolžnost v petek dne 28. IV. 1967.

Predvolilne priprave, zbori volivcev po volilnih enotah, so potekali v popolnem redu in bili končani v predpisanem roku. Člani delovne skupnosti so na teh zborih odločali o kandidatih za samoupravne organe, za katere so menili, da bodo najboljše gospodarili. Kandidatov za delavski svet in kandidatov za posamezne svete ekonomskih enot je bilo več, tako da je bila pestra izbira na volitvah.

Dan pred volitvami so volilni odbori pripravili in lepo uredili volilne prostore. Na dan volitev so odbori pričeli z delom že zjutraj ob 5.30. Volitve so potekale pravilno in ni bilo na nobenem volišču nepravilnosti, ki bi vplivale na rezultat volitev. V podjetju smo imeli 5 volišč in kot prva je zaključila z volitvami I. ekonomska enota ob 9.25. uri, II. volilna enota je končala z volitvami ob 12. uri, III., IV. in V. pa so zaprle volišča ob 16.30. uri.

Izmed 27 predlaganih kandidatov je bilo izvoljenih v delavski svet podjetja naslednjih 17 kandidatov:

1. Janez Lenček, ključavničar iz I. ekonomske enote
2. Franci Matko, instrumentalec iz II. ekonomske enote
3. Ernest Seilnacht, ključavničar iz II. ekonomske enote
4. Ciril Repnik, evidentičar iz III. ekonomske enote
5. Janez Hafner, strojevodja KSI iz III. ekonomske enote
6. Anton Andrejka, strojevodja PS II iz III. ekonomske enote
7. Marjan Kern, pomočnik pri PS II iz III. ekonomske enote
8. Marko Bevk, pomočnik pri KS II iz III. ekonomske enote
9. Anton Novak, pomočnik pri PS II iz III. ekonomske enote
10. Jože Kočar, pomočnik pri KS I iz III. ekonomske enote
11. Vinko Mlakar, mlinar iz IV. ekonomske enote
12. Engelbert Lederer, delovodja iz IV. ekonomske enote
13. Rozka Hribar, dodelovalka lepenke iz IV. ekonomske enote
14. Boris Kenda, šofer iz V. ekonomske enote
15. Jožica Rode, uslužbenka iz V. ekonomske enote
16. Ivan Stupica, predelavec iz V. ekonomske enote
17. Ciril Zupan, predelavec iz V. ekonomske enote

Od skupno vpisanih 214 volivcev je za člana delavskega sveta in člane svete ekonomske enote glasovalo 612 volivcev, kar predstavlja 85,7%. V primerjavi z

lanskimi volitvami je bila udeležba na letošnjih volitvah večja za 3,2%. Volitev v samoupravne organe se nista udeležila 102 delavca ali 14,3%. Procent udeležbe na volitvah je razmeroma velik in bi bil lahko precej manjši, če bi se volitev udeležili tudi tisti delavci, ki so bili po razporedu prosti ali doma na dopustu. V vseh petih volilnih enotah je bilo skupno 18 neveljavnih glasovnic, kar predstavlja 2,8%.

Skupno z volitvami v delavski svet so potekale tega dne tudi volitve v svete ekonomskih enot. Od 58 predlaganih kandidatov je bilo izvoljenih 28 v svete ekonomskih enot. V posamezni svet ekonomske enote so bili izvoljeni naslednji kandidati:

svet I. ekonomske enote

1. Franc Brenčič
2. Niko Mežnar
3. Brane Osolnik
4. Franc Peterc
5. Franc Starin

svet II. ekonomske enote

1. Franc Bernot
2. Mirko Novak

3. Marko Poljanšek
4. Mirko Zajc

svet III. ekonomske enote

1. Ivan Andrejka
2. Ančka Berlič
3. Maks Belcijan
4. Ivana Grošelj
5. Peter Maselj
6. Feliks Rode
7. Jože Sinkovec

svet IV. ekonomske enote

1. Stane Cerar
2. Ani Dolinšek
3. Janez Jasenc
4. Vinko Mlakar
5. Vinko Stražar
6. Cilka Zupan

svet V. ekonomske enote

1. Boris Kenda
2. Angela Mežnar
3. Jožica Rode
4. Ivan Stupica
5. Anton Volčini
6. Ciril Zupan

Novoizvoljenim članom čestitamo k izvolitvi z željo, da bi bilo njihovo delo v samoupravnih organih čim uspešnejše.

Volitve delavskega sveta

VEVČE, MAJA — Za nami je najpomembnejši dogodek v delovanju samoupravnih organov naše delovne skupnosti — volitve delavskega sveta — ko se je izmenjala polovica članov, ki so jim njihovi sodelavci za dve leti zaupali to odgovorno funkcijo pri upravljanju podjetja.

Volitve delavskega sveta morajo biti opravljene v začetku leta, po sprejetju zaključnega računa in najkasneje do konca aprila. Razpiše jih delavski svet najmanj 50 dni pred dnem volitev. V sklepu razpisa volitev je določeno, katerega dne so volitve in koliko članov DS volimo. Delavski svet imenuje tudi organ za izvedbo volitev, to je volilno komisijo. Nadalje mora delavski svet, če volimo po volilnih enotah, določiti število volilnih enot in v zvezi s tem določiti, katere organizacijske enote spadajo v sestavo posamezne volilne enote ter koliko članov DS voli posamezna volilna enota. Delavski svet sprejme tudi sklep o tem, za katere organizacijske enote podjetja se sklicujejo zbori delovnih ljudi zaradi predlaganja kandidatnih list.

Pravico voliti in biti voljen v delavski svet imajo vsi člani delovne skupnosti delovne organizacije in to tako v delavski svet podjetja kot tudi v delavski svet, oziroma ustreznih organ upravljanja delovne enote (tovarne ali druge velike produkcijske enote obrata, poslovne enote, enote v sestavi obrata ali poslovne enote idr.), katerega volijo vsi člani delovne skupnosti tiste delovne enote. Za člane delovne skupnosti delovne organizacije se štejejo po predpisih o volitvah DS

delovni ljudje, ki so s polnim ali skrajšanim delovnim časom v delovnem razmerju pri delovni organizaciji za nedoločeno ali določen čas in jim je to edini poklic. Za člane delavskega sveta delovne organizacije lahko kandidira vsakdo, kdor ima v tej organizaciji volilno pravico z izjemo direktorja, ki ne more kandidirati za člana delavskega sveta. Kandidira se po kandidatnih listah, katere lahko predlagajo zbori delovnih ljudi ali pa določeno število volivcev. Kandidatna lista je lahko enotna za celotno podjetje, ali pa se predlagajo kandidatne liste posebej za vsako volilno enoto, če se voli po enotah. Glasuje se na voliščih z glasovnicami. Glasovanje na voliščih neposredno vodijo volilni odbori, katere imenuje volilna komisija. Volilni odbori skrbijo za pravilnost in tajnost glasovanja ter o svojem delu vodijo zapisnik.

Delavski svet Združenih papirnic Ljubljana je na svojem zasedanju dne 25. marca 1967 sprejel sklep, da se razpiše volitve za DS podjetja, DS Papirnice Vevče in DS Tovarne celuloze Medvode in je za dan volitev določil torek, 25. aprila 1967. Ker ima centralni delavski svet po statutu podjetja 45 članov, mandatna doba pa je letos potekla 22 članom, je DS sklenil, da se voli 25 članov, od tega 17 v Vevčah, 6 pa v Medvodah. V delavskem svetu Papirnice Vevče poteče letos mandatna doba 18 članom od 35, zato je DS sklenil, da se voli 17 članov. V DS Tovarne celuloze Medvode pa poteče letos mandat 11 članom, zato je bilo treba na novo izvoliti 10 članov, da se doseže potrebno število 21 članov.

Prva seja delavskega sveta Tovarne celuloze Medvode

MEDVODE, MAJA — Takoj po praznikih se je sestel dne 4. maja delavski svet tovarne na svoji prvi redni seji. DS je potrdil poročilo volilne komisije o poteku in izvedbi volitev. Udeležba na volitvah ni bila najboljša, saj je volilo samo 85% vseh volivcev. Nizka udeležba je bila zaradi odsotnosti delavcev, ki so bili prosti zaradi 4. izmene in tistih, ki so bili na dopustu. Vsem desetim na novo izvoljenim članom DS so bili potrjeni mandati. Predsednik ing. Dušan Kogej in namestnik Milan Gleščič bosta še naslednje leto opravljala te funkcije.

Delavski svet je v novi sestavi soglasno odobril spremembo programa rekonstrukcije pinošana, po kateri bi bila izvršena rekonstrukcija celotnega obrata ter postavljene naprave za tekoči in suhi pinošan. Delavski svet je sklenil, da se za to rekonstrukcijo najame investicijski kredit pri Privredni banki v Beogradu na podlagi razpisane konkurne v višini 2.500.000 Ndin na dobo petih let.

Delavski svet je izvolil tudi nov upravni odbor:

Člani:

- Ivan Duhovnik
Jakob Gaber
Milan Gleščič
Franc Kuralt

Jože Merjasec
Zvonimir Zagar

Namestniki:

- Tinca Bertonec
Dominik Brdnik
Ivan Brdnik
Miha Burgar
Milan Debeljak
Franc Omejc

Poslovno poročilo, ki ga je delavski svet obravnaval na tej seji, ne kaže tako ugodnih rezultatov, kot so bili v I. trimesečju lanskega leta. Zaradi porasta materialnih stroškov so letos precej nižji.

Na predlog stanovanjske komisije je delavski svet odobril petim članom kolektiva kredit za individualno gradnjo v višini 5000 Ndin, trem članom kolektiva pa v višini 4000 Ndin.

Delavski svet je tudi razpravljal o anomalijah pri formiranju mase osebnih dohodkov ter vrednosti točke za posamezne enote ter sklenil, da se korigira cenik za pinošan v breme celuloze ter da se zaradi uvedbe mehanizacije razkladanja lesa in nakladanja celuloze ne obračunava v celulozi masa OD za 6 ljudi, kar je znatno manj, kot se je dejansko prihranilo delovne sile z mehanizacijo. Tudi v bodoče se ne bo obračunavalo OD za tisto število delavcev, za katero se bo dejansko zmanjšal stalež v enotah.

Na isti seji je delavski svet imenoval dve volilni komisiji za izvedbo volitev in sicer v naslednji sestavi: za Vevče — Jurij Mušič, Ivan Mrhar in Franci Hribar (ta komisija ugotavlja končne rezultate za celotno podjetje), za Medvode — Jože Lejko, ing. Matevž Barle in Ivan Duhovnik. Delavski svet je imenoval tudi dve komisiji za sestavitve volilnega imenika in sicer za Papirnico Vevče Janeza Presla, Ido Cerk in Magdo Sešek, za tovarno celuloze Medvode pa Vladimira Buha, M. Fras in Miho Burgarja.

Delavski svet je nadalje sklenil, da se bo v skladu s statutom podjetja volilo po volilnih enotah in je določil 14 volilnih enot, 12 v Papirnici Vevče, 2 pa v Tovarni celuloze Medvode. V prvo volilno enoto je vključil remontne delavnice in upravo vzdrževanja, v drugo volilno enoto energijo Papirnice Vevče, v tretjo — strojno dodelavo, v četrto — ročno dodelavo, v peto — do osme volilne enote — papirne stroje, v deveto — brusilnico in čistilnico, v deseto komercialno službo, v enajsto volilno enoto pa je DS vključil kadrovske, finančne, organizacijsko-analitsko službo, tajništvo, tiskarno in delavsko restavracijo, v dvanajsto pa tehnični sektor, upravo osnovne proizvodnje, CMC, laboratorij, konstrukcijo in kapitalno izgradnjo. V Medvodah je vključil celulozo in pinošan v trinajsto pa upravo in vzdrževanje Tovarne celuloze Medvode v štirinajsto volilno enoto. Delavski svet je določil, koliko članov voli vsaka volilna enota, ključ pri tem je število volivcev v vsaki enoti.

Volilna komisija v Papirnici Vevče je po svojem imenovanju določila 4 volišča in sicer: Prvo v remontnih delavnicah za I. in II. volilno enoto, drugo v papirni dvoranji za III. in IV. volilno enoto, tretje v delovodski pisarni za V. do X. volilne enote, in četrto v upravni zgradbi za X. do XII. volilne enote. Volilna komisija je določila tudi čas glasovanja, ki ga je prilagodila pogojem izmenskega dela v proizvodnji, ter imenovala 3-članske volilne odbore in namestnike.

Predsednik delavskega sveta je sklical po volilnih enotah zbor delovnih ljudi, na katerih so volivci predlagali kandidate glede na predlog in sklep delavskega sveta, naj bi se na zborih delovnih ljudi obravnavalo tudi vprašanje odpoklica tistih članov DS, ki so se udeležili v preteklem letu manj kot petih sej, so na zborih delovnih ljudi III., IV. in VI. volilne enote sprejeli ostavko štirih članov delavskega sveta in jih odpoklicali. Namesto njih so bili predlagani nadomestni kandidati za eno leto, torej za čas, ko bi odpoklicanim članom normalno pretekla mandatna doba. Na zborih delovnih ljudi v Papirnici Vevče je bilo predlaganih v DS podjetja 58 kandidatov, DS Papirnice Vevče pa 37. V tovarni celuloze Medvode pa je bilo v DS podjetja predlaganih 12 kandidatov v DS tovarne pa 12.

Same volitve so bile dne 25. aprila 1967. Udeležba v Papirnici Vevče je znašala 92,02% v imenik vpisanih volivcev, to je 922

(Nadaljevanje na 3. strani)

Papirnica Količevo

PROIZVODNJA V APRILU 1967

	% izpolnitve mesečnega plana	Izkoriščenost proizvodne zmogljivosti	
		april 1966	april 1967
Papir	108,2	95,1	95,0
Karton	94,5	93,3	95,0
Lepenka	97,9	90,6	93,9
Skupno	96,8	93,0	94,6

Proizvodnja v aprilu nam pokaže slabši rezultat od planiranega. Medtem, ko je bila proizvodnja papirja zadovoljiva, saj je bil plan presežen za 8,2%, je bila proizvodnja kartona in lepenke precej pod predvidenim nivojem, kot je razvidno iz tabele. Proizvodnja kartona je bila nižja predvsem zaradi odstopanja od optimalnega programa proizvodnje, kar je posledica nihanja povpraševanja na tržišču, večje proizvodnje za izvoz, povečanih zastojev na kartonskih strojih, posebno na KS I. Vzrok za povečanje zastojev je v zelo razdrobljenem proizvodnem programu, posebno po intenzivnosti barv kartona, ker zahteva prehod proizvodnje kartona na drugo barvo kartona daljšo proizvodnjo za izmet.

Proizvodnja lepenke je bila nižja predvsem zaradi ozkega grla pri sušenju lepenke, zaradi česar so bili tudi proizvodni stroji lepenke slabše izkoriščeni. Izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti je bila letos slabša predvsem zaradi daljšega neobratovanja med prazniki, kot v lanskem aprilu, izkoriščenost papirnih strojev pa je bila boljša zaradi zmanjšanja zastojev.

Združene papirnice Ljubljana

GIBANJE PROIZVODNJE V MESECU APRILU 1967

Plan	Doseženo	Stopnja izkoriščenosti zmogljivosti	
		I.—IV. 1967	1966
Papir	100	101,9	89,1
Lesovina	100	114,6	90,6
Celuloza	100	107,2	90,3
Pinotoz	100	109,5	

Plan proizvodnje papirja je bil v mesecu aprilu sicer presežen, vendar pa je bil zaradi predvidenega remonta I. papirnega stroja postavljen temu ustrežno nižje. Remont I. papirnega stroja je bil opravljen predčasno, že v mesecu februarju. Ker so torej vsi papirni stroji normalno obratovali, smo pričakovali precej večjo proizvodnjo. Zastojev na papirnih strojih ni bilo znatno več, kot v preteklih mesecih in zato niso razlog za nizko proizvodnjo, pač pa se je izredno povečal odstotek iz-

meta, tako strojnega, kakor tudi v dodelavi. Velik porast smo zabeležili razen na IV. papirnem stroju na vseh strojih, posebno na I. papirnem stroju. Poleg povečanega izmeta pa je na višino proizvodnje vplival tudi asortiment (tanki papirji) in povečana zaloga nedokončane proizvodnje konec meseca aprila.

Kljub povečanim zastojem zaradi redukcije električne energije v brusilnici je bila proizvodnja lesovine dokaj visoka in v večjem delu kvalitetno ustrezna.

DRUGI O NAS

Časi se spreminjajo

»Težko mi je priznati,« je v moji prisotnosti izjavil tov. Sonc, direktor Papirnice Količevo, direktorju Kartonažne tovarne v Ljubljani tov. Zupančiču, »toda vi postajate resnično boljši kot mi.«

V Kartonažni tovarni se je skupaj s komercialnim direktorjem mučil zaradi naročil za mesec junij. Papirnica Količevo prosi za naročila.

Še pred nedavnim pa je Kartonažna tovarna prosjačila v Količevem za karton . . .

Položaj teh dveh tovarn se je spremenil za 180 stopinj. To spremembo direktorja različno razlagata.

»KRIVE SO CARINSKE BARIERE,«

pravi tov. Sonc. »Pri izvozu v Italijo moramo cene kartona znižati za 29%, ker mora kupec plačati poleg 13% različnih davčnin še 16% carine. Ti dodatni stroški ne smejo bremeniti prodajne cene, italijanski kupec jih ni voljan sam pokriti in . . . primorani smo izvažati z izgubo. Hkrati Italija premira svoje izvoznike kartona, naša uvozna carina pa je za odjemalce zelo ugodna; plačajo je samo 8%. Če bi Jugoslavija postavila enako carinsko bariero za uvoz kartona, kakor so jo postavili Italijani, ga naš embalažarji ne bi uvažali, ker bi bil predrag. Premije, ki jih daje Italija izvoznikom kartona, in naše ugodne uvozne carine omogočajo, da dobi Kartonažna tovarna kilogram italijanskega kartona za 210 dinarjev, medtem ko stane v Italiji enaka količina 130 do 195 lir oziroma 260 do 390 dinarjev.

Zaradi tega smo primorani naš karton ceneje prodajati, kot nam dovoljujejo odobrene cene, pa ga še težko prodamo.

Količevo 94-odstotno izkorišča stroje in po direktorjevem mnenju ne more produktivno-

sti znatneje povečati, da bi laže preneslo carinsko breme pri izvozu. Izvažati mora, ker potrebuje devize, izvozno zgubo pa s prodajo na domačem trgu vedno težje pokriva zaradi ugodnosti, ki jih imajo izvozniki kartona.

»V CENI NI RAZLIKE,«

pravi direktor Kartonažne tovarne tov. Zupančič, »je pa bistvena razlika v kakovosti med italijanskim in količevskim kartonom. Italijanski je veliko boljši. Iz kvalitetnega kartona lahko delavka naredi v eni izmeni 30.000 škatel, iz slabega pa včasih samo osem tisoč . . . Po 8 do 10 košar pokvarjene embalaže odnese v kanal, če je karton slab. Produktivnost je brez njene krivde minimalna, prav tako dohodek podjetja. Ko smo prvič preizkusili italijanski karton, je delavka v eni izmeni naredila 25.000 škatel, izmeta pa je bilo samo za eno košaro . . . Potemtakem ni primarno vprašanje cene, ampak vprašanje kakovosti, ki se ji Papirnica Količevo najbrž ni dovolj posvečala zaradi dosedanjega izredno konjunkturalnega in dolgo monopolnega položaja. Dolga leta smo morali malo manj kot moledovati za karton v Količevem. Bil smo zadovoljni z vsem, kar smo dobili. Odkar lahko kupimo devize in uvažamo, se je naš položaj bistveno spremenil. Uvozniki nam nudijo tudi širok asortiment, tako da laže ustrezemo tudi povečanim estetskim zahtevam kupcev.«

Papirnica Količevo se name-rava sedaj močneje posvetiti kvaliteti kartonov. Predvsem premazom. V ta namen bo delno rekonstruirala kartonski stroj.

Toda čas hiti . . .

Papirnica Količevo v občinskem merilu

Industrija v domžalski občini je v svojem gospodarskem razvoju dosegla precej visoko stopnjo in spada med gospodarsko precej razvite občine s sorazmerno visokim življenjskim standardom. Zato bo gotovo zanimivo pogledati, kakšno mesto zavzema naše podjetje.

Najprej nakažimo nekaj splošnih ugotovitev o lanskem izpolnitvi planov. (Podatki so iz zaključnega gospodarskega pregleda za leto 1966 izdale analitsko statistične službe skupščine občine Domžale.) Ugotovitev, da je fizični obseg proizvodnje v občinskem merilu padel za 5%, nam ne da jasne slike, kajti vrednostni obseg proizvodnje se je povečal kar za 11%. Posebno se ta slika izkrivi, če upoštevamo, da se je produktivnost povečala le za 1%. Torej vrednostno povečanje ni vzrok niti večje produktivnosti niti večjega porasta proizvodnje. To je lahko le posledica povečanja prodajnih cen, posebno še, če upoštevamo, da se je število zaposlenih zmanjšalo, kar ima svoj vpliv na rast produktivnosti. Saj vsako podjetje lahko abstrahira vse ekonomske zakone in popolnoma avtomatsko poveča produktivnost tako, da odпусти določeno število delavcev in ker je kazalec produktivnosti merjen na število zaposlenih, oziroma na njihove opravljene ure, le-ta naraste. Druga stvar pri tem pa je, da so zaloge gotovih izdelkov porasle in to za 8%, kar je znak manjše plačilne možnosti kupcev in pa večje težnje konkurence.

Kljub vsemu temu pa vidimo iz spodnje tabele, da so posamezna podjetja svoj letni plan dosegla, oziroma celo presešla.

Naziv podjetja	Izvršitev plana
Termit, Domžale	96,5
Mlinostroj, Domžale	110
Združena Kemična, Domžale	101
Opekarna, Radomlje	79,4
LIP, Radomlje	108
Papirnica Količevo	101
Tosama, Vir	105
Induplati, Jarše	75
Trak, Mengeš	105
Univerzale, Domžale	153
Filc, Mengeš	129
Usnjarska šola	105
Toko, Domžale	99,8
Sončnica, Vir	95,8
Melodija, Mengeš	100,1

Nekatera podjetja so nastalo gospodarsko situacijo dobro ocenila, in njihov plan je dejanski odraz dosežene proizvodnje. Druga pa so ali nerealno ocenila položaj na trgu ali pa so njihovi normativi slabo postavljeni.

Če v tej situaciji pogledamo naše podjetje, vidimo da smo mi povečali produktivnost za 6,8%. plan smo presegli količinsko za 5,7%, v primerjavi z letom 1965 pa za 1,6%, močno pa so pri nas narasle terjatve do kupcev, kar se letos še stopnjuje in je odraz splošne gospodarske situacije, ki kaže, da bo letošnje leto več ali manj skozi celo veliko vprašanje glede likvidnosti podjetja.

Izvoz

Gledano v celoti je izvoz porasel za 27%. Vendar pa so 3 podjetja v občini dosegla kar 52%

Poleg tujih konkurentov jo pričena ogrožati moderna tovarna kartona Umka v Beogradu, opremljena z elektronskimi napravami za kontrolo kakovosti, ki želi prodreti tudi na slovensko tržišče.

Papirnica Količevo, ki je nekaj domače kupce nago-varjala, naj karton uvažajo, ker ni zmogla vseh naročil, pošilja zdaj svoje predstavnike h kupcem z vprašanjem, kaj žele od njih čez kak mesec.

Časi se spreminjajo.

Mariola Kobal
(Delavska enotnost)

od celotnega izvoza v občini. Na prvem mestu je naše podjetje, ki je od celotnega izvoza v občini realiziralo kar 25,78%, oziroma nekaj več kot četrtino. Sledi ZKI s 13,71% in LIP z 11,77%. Zanimivo pri tem je tudi, da imajo podjetja skoraj 3/4 izvoza na področje s konvertibilnimi valutami, vendar pa je v zadnjem času opazen padec. Od 15 podjetij v komuni jih kar 9 izvažajo in vrednostno je bilo tu doseženo 3.205.250 \$, od tega pa na konvertibilno področje 2.364.193 \$, oziroma 73,8%.

Če pa primerjamo, kakšen delež od celotne proizvodnje je šel v izvoz, dobimo naslednje:

Leto	Občina %	Papirnica %
1964	9,86	22,15
1965	12,56	23,62
1966	12,62	24,48

Vidimo, da je razlika kar velika in da je trend naše izvozne

Zaposleni in osebni dohodek Papirnice Količevo 1966

Osebni dohodek	Izračun frekvenčne distribucije				
	Fk	ik	qk	f ^o k	Sk
do 300	—	—	—	—	—
301—400	—	—	—	—	—
401—500	10	100	0,1	0,2	0,002
501—600	421	100	4,2	5,6	0,056
601—700	1178	100	11,8	15,7	0,157
701—800	1409	100	14,1	18,8	0,188
1001—1200	2327	200	11,6	31,0	0,155
1201—1400	1559	200	6,8	18,1	0,091
1401	360	?	2,2	5,8	0,029
	7501	?	?	4,8	?
	N = 7501			100	

N = skupno število zaposlenih
FK = število zaposlenih v določenem razredu
IK = širina razreda
Qk = gostota frekvence v razredu
Fok = relativna frekvenca
SK = gostota relativne frekvence

Izračuni

QK = FK/IK
Fok = FK/N
SK = Fok/IK
(Podatki — RAD-1/66)

Iz tega sledi:

— v skupini do 500 N din nimamo nobenega zaposlenega, prav tako ne prejema nihče do 400 N din;

Razpuščanje izmeta bomo modernizirali

VEVČE, MAJA — Mimoidoči člani kolektiva lahko opazijo že zgrajene mešalne kadi z vsem priborom pri glavnem vhodu v tovarno. To je delo naprav za razpuščanje izmeta. Drugi del bo stal na mestu, kjer je sedaj delovodska pisarna. Ta pa se bo preselila v novo zgrajene prostore nad kanalom pred vodno turbino.

Razpuščanje izmeta na novi način bo ekonomičnejše in kvalitetnejše. V naslednjem bomo opisali nove naprave, kar bo posebno zanimivo za vse papirničarje, kakor tudi za delavce v vzdrževalnih obratih. Glavni del teh naprav je čistilec snovi »D1«.

Uporabnost: Čistilec »D1« izloča iz papirne mase z gostoto 6% a. s. večje tuje delce, kot so: vijaki, žebliki, sponke in druge tuje, katerih specifična teža je večja od vlaken. Pri sedanjih gostotah ca. 4,5% a. s. pa se izločajo tudi manjši delci, kot pesek in podobno. Čistilec deluje nepretrgoma. Z delovanjem tega čistilca ščitimo vse za njim vključene strojne naprave, tako da njihovo uporabo zreduciramo na minimum. V splošnem uporabljamo čistilec za gostoto snovi 3—6% a. s. Pri gostoti 4% znaša pretok 400—800 l/min, pri gostoti izpod 4% pa 400—700 l/min.

Način uporabnosti: Čistilec »D1« deluje po principu centrifugalnega izločevanja. Razredčena papirna snov dobi z izločevalnim rotorjem veliko rotacijsko hitrost. Pri tem so specifično težji delci zaradi centrifugalne sile

orientacije dosti bolj strm od občinskega.

Osebni dohodki

Poprečni osebni dohodek v občini je v letu 1966 znašal 892 N din in je za 29% večji od lanskega poprečja. Če vzamemo samo panogo industrija, je bil osebni dohodek na zaposlenega 766 N din, poprečje Slovenije je bilo 880 N din, naše poprečje pa znaša 885 N din.

Torej je naš osebni dohodek na zaposlenega za 15,5% večji od občinskega in za 0,6% večji od poprečja Slovenije.

Zanimivo pa je dalje pogledati, v kakšnih razponih se giblje osebni dohodek. V občinskem merilu je na prvem mestu osebni dohodek v razredu od 800 do 1000 N din, sledi 500—600 N din in kot 3. 600—700 N din.

Poglejmo si sedaj, kako je pri nas:

— najnižji osebni dohodek pri nas se giblje med 400 in 500 N din;

— največje število zaposlenih prejema osebne dohodke med 700—800 N din 0,188
600—700 N din 0,157
800—1000 N din 0,155

Iz tabele je po Fok razvidno, da ima skupina od 800 do 1000 N din največji procent (51%), vendar pa je to nerealno podatek, ker je širina razreda 200, zato tudi pravilno pokaže šele izračun Sk.

Naša delitev se torej po razponu osebnih dohodkov bistveno loči od delitve v občinskem merilu.

-er

Volitve delavskega sveta

(Nadaljevanje s 1. strani)

od 1002, v Tovarni celuloze Medvode pa je znašala 85,28%, to je 249 od 292 volivcev. Najboljša udeležba je bila v VIII. volilni enoti (IV. papirni stroj), kjer je znašala 98,18%.

V delavski svet Združenih papirnic so bili v Vevčah izvoljeni naslednji kandidati: Albin ANŽUR, Franjo BELOVIC, Jože GRABNAR, Janez HABIČ, Rudolf MARN, Blažena MARTER, Alojz MORELA, Angelca MRHAR, Franc PAVLIN, Tone PETERNEL, ing. Zoran PRIC, Anton PRIMAR, Stane ROBIDA, Srečko SMREKAR, Vilma SRČNIK, Jože ZAJSEK, Anica ZUPANČIČ. V Medvodah pa so bili izvoljeni: Niko DIMC, Roman GABER, Dominik TOMAZIN, Andrej ROZMAN, Vladimir BUH in Janez GASPÉRIN.

V delavski svet papirnice Vevče so bili izvoljeni: Franc AM-

BROŽ, Ada BABNIK, Draga BOŠTJANČIČ, Franc BRAJER, Božidar COP, Franc GOLJAR, Stane GRM, Franciška JAKAC, Ivan KOLAR, Janez KRASOVEC, Stane MELJO, Mirko SMREKAR, Stefa SNOJ, Andrej ŠUBELJ, Franciška TESNER, ing. Franc VIDE, Ljubo ZABUKOVEC.

V delavski svet Tovarne celuloze Medvode pa so bili izvoljeni: Ivan BRDNIK, Niko CURK, Jože MERJASEC, Zvonimir ZAGAR, Franc OMEJC, Polde STALC, Jože ČARMAN, Janez GASPÉRIN, Cirila GABER in Jakob GABER.

Za enoletno mandatno dobo so bili v DS Papirnice Vevče nadomestno izvoljeni: Jože MRVAR, Ciril POTOČNIK, Anica TRAMPUS in Franciška ZUPANČIČ.

Novoizvoljenim delavskim svetom želimo, da bi v letošnjem letu uspešno opravljali svoje naloge.

Jurij Mušič

Na prvi seji DS Papirnice Vevče je bil izvoljen novi UO

VEVČE, MAJA — Predsednik DS Papirnice Vevče je ostal še naprej tov. Ivo Avbelj, izvolili so le novega namestnika predsednika — tovariša Andreja Pirkmaierja. Andrej Pirkmaier je prišel v tovarno pred tremi leti kot gozdarski tehnik. Po običajni praksi na važnejših in drugih delovnih mestih v proizvodnji je sprejel dolžnosti vodje brusilnice lesa. Upajmo, da se bo njegova aktivnost razširila tudi v samoupravnih organih in mu k izvolitvi čestitamo.

DS je volil tudi novi upravni odbor. Izvoljeni so bili naslednji člani kolektiva: Franci GOLJAR, Silvo RAZDEVŠEK, ing. Franc VIDE, Franc LAMPELJ, Lado KOCJANČIČ, ing. Branko OCVIRK, Ada BABNIK in Tonca TRTNIK.

Namestniki članov UO pa so: Nace ZAJC, Stane DAJČMAN, Srečko SMREKAR, Martin ZOREC, Viktor PENCA, Ivan PETERCA, Franc MIKLAJŽ, Vilma SRČNIK.

Novi delavski svet je takoj začel z delom in med drugim obravnaval in potrdil poslovno poročilo za prvo četrtletje 1967. Prav tako je potrdil pravilnik obrata družbene prehrane in dodelek k pravilniku.

Zelo živa je bila razprava o dodeljevanju kredita individual-

nim graditeljem, o čemer je predlog predložila stanovanjska komisija. DS se s predlogom ni strinjal in ga zavrnil. Komisiji je dal navodila in svetoval, naj se upošteva pri dodeljevanju tudi naslednji pogoji:

1. Da se upošteva pri dodeljevanju letošnjih kreditov za stanovanjske hišice le one, ki bodo v letošnjem letu končali z graditvijo in se vselili v nova stanovanja.

Ce bo takih reflektantov več, naj bi upoštevali tudi lastno udeležbo, rok vračanja in obrestno mero.

2. Komisija naj ugotovi poprečno višino zneska, ki je potreben za dograditev posameznega stanovanja in naj za vse upravičence določi enak znesek.

3. Točkovni sistem iz pravilnika naj se uveljavi na ta način, da je prvenstveno določiti vrstni red iz prve in druge skupine, kot bodo narekovala denarna sredstva.

Sklenjeno je tudi bilo, da naj se ne upoštevajo taki prosilci, ki so v disciplinskem postopku zaradi neopravičenih izostankov ali drugih prekrškov zoper delovno dolžnost. Ta sklep je treba vnesti tudi v pravilnik o stanovanjih in dodelitvi kredita kot dopolnilo.

S črnim po belem

KOLICEVO, MAJA — Časopis »Nase delo« ima o Količevem že četrto leto. Medtem ko so bile v začetku strani enako razdeljene na vse tri delovne kolektive, smo danes prisiljeni ugotoviti, da se iz Količevega v našem listu, razen nekaterih častnih izjem, nihče ne oglasi. Nesmiselna je trditve, da kolektiv spi zimsko spanje, saj vemo, da smo vsi v gospodarski reformi, ki prinaša vrsto novih problemov in s tem rešitve ob premaganju ovir na poti k stabilnosti dinarja ter prilagoditvi novim oblikam gospodarjenja. Predvsem ne smemo zametati dejstva, da občutijo krepke gospodarske premike tudi podjetja, ki so 20 let poslovale uspešno na ta ali drug način.

Likvidnost podjetij ustvarja probleme, ki presežajo republiške okvire. Pogosto je ob koncu vprašanje, če bo denar za izplačilo osebnega dohodka. Ob vsem tem pa v državi ustanavljajo nove tovarne s proizvodnjo enakih oziroma sorodnih artiklov, in tako ustvarjajo konkurenco na trgu. Ugotovitev, da postaja splošna situacija pestrejša, je skromna in lahko ustvari nezainteresirano zmedo.

Glede izplačila osebnih dohodkov člani delovnega kolektiva doslej niso občutili težav, kar pa ne

velja za komercialno in računovodsko službo. Obe službi si prizadevata obdržati tržišče in s kvalitetnejšimi izdelki obdržati cene. Vzoredno dela tehnično-proizvodni sektor, ki spremlja znižanje proizvodnih stroškov, porabe surovin in energije ter pripravlja izboljšanje polizdelkov. Smemo trditi, da se razmere boljšejejo, vendar še zdaleč nismo dosegli optimalnih možnosti. V vseh poslovnih poročilih zasledimo viden odstotek pojavov nediscipline, kar pa terja intenzivnejše zasledovanje in hitrejšo obravnavanje takih pojavov ter izpopolnitev statuta delovne organizacije. Vendar to ni glavni problem. V preteklem letu je bilo končanih nekaj novih investicij, ki neposredno ne prinašajo nove proizvodnje. S kompresorsko postajo smo sicer izboljšali čiščenje kotlova in tako v lanskem letu dosegli doslej najboljšo izparilnost, to je porabo premoaga za proizvodnjo pare. Vemo pa, da nismo odpravili saje, ki se še vedno kopičijo na tovarniškem območju in zasipavajo okolico.

Ob lanskem letnem remontu se je podaljšalo popraviljanje parne turbine. Ob tej priložnosti sta bila za normalno obratovanje proizvodnih strojev nenadomestljiva novo instalirana Diesel-električna

Iz dela osnovne organizacije

KOLICEVO, MAJA — Sekretariat osnovne organizacije Zveze komunistov našega podjetja je imel po izvolitvi že tri sestanke, na katerih je obravnaval tekočo problematiko in sprejel okvirni program dela za leto 1967. Podobno kot v lanskem letu so člani sekretariata zadolženi za delo na posameznih področjih, ki so vsebinsko razdeljena na naslednje:

- ideološko delo
- delo z mladino
- samoupravljanje
- proizvodni odnosi in gospodarska reforma
- delo v osnovni organizaciji ter o pomembnejših zunanjeupolovanjem z ostalimi družbeno-političnimi organizacijami.

Ideološko izobraževanje članov osnovne organizacije bo organizirano v obliki predavanj o aktualnih vprašanjih socialističnega razvoja, o gospodarski reformi ter o pomembnejših zunanje političnih vprašanjih. Enako kot prejšnja leta bodo tudi letos člani naše osnovne organizacije prisostvovali na seminarjih za strokovni kader, ki jih organizira Visoka šola za politične vede.

Na sestanku sekretariata je bilo ugotovljeno, da delo mladinske organizacije v našem podjetju ni zadovoljivo, kar posebno velja za njeno vodstvo. Zato predvideva program nudenja pomoči, da bo delo mladinske organizacije zaživelo ter da se bo začela organizirati ukvarjati z vprašanji, kjer je torišče njenega dela.

Samoupravljanje mora dobiti, kot eden izmed temeljev naše socialistične družbene ureditve, popolno afirmacijo tudi v našem podjetju. Da bi se to moglo uresničiti, predvideva okvirni program dela, da komunisti, ki so člani samoupravnih in drugih organov, s svojim delom vplivajo na to, da bodo v te organe, kjer se odloča o vseh najvažnejših vprašanjih, izvoljeni predvsem taki člani delovne skupnosti, ki so zmožni samostojno podajati svoja stališča in samostojno odločati o posameznih vprašanjih. Izpopolniti bo treba sistem samoupravljanja in to predvsem na področju ekonomskih enot ter v zvezi s tem zainteresirati člane samoupravnih organov teh enot v vestnejše in kvalitetnejše delo. Odgovornost za opravljeno delo oz. za posamezne odločitve mora dobiti tisto mesto, ki ji v pogojih sedanjega družbenega in gospodarskega življenja gre. Konec je

dni, ko smo lahko govorili, da so vzrok slabega gospodarjenja in dela vedno le objektivne okoliščine, za krivdo posa neznika pa smo vedno našli nek opravičljiv izgovor. Dejstvo je, da bo le racionalno in kvalitetno delo omogočilo obstoj in napredek. S tem v zvezi bo potrebno začeti izvajati sprejete sklepe samoupravnih organov, ke se nanašajo na reorganizacijo nekaterih strokovnih služb. Ne moremo in ne smemo čakati, da nas razvoj ostalih proizvajalcev papirja, predvsem pa razvoj naših konkurentov, prehitijo. Ze sedanji položaj našega podjetja, o katerem so člani zveze komunistov skupno z zainteresiranimi članj delovne skupnosti razpravljali na sestanku dne 27. aprila 1967, kaže, da reforma krepko posega v naše gospodarjenje. Sedanji prosti uvoz nam je onemogočil povišanje cene naših proizvodov, čeprav je bila ta za nekatere artikle odobrena in čeprav so se stroški surovinam ter energije močno povečali. Ugotavljamo, da smo v neenakopravnem položaju z zunanjimi proizvajalci kartona. Naši kupci lahko nabavljajo karton iz sosednje Italije po nižjih cenah, kot jim ga lahko nudimo mi, in to pred vsem zaradi tega, ker carina omogoča plasma robe po tako ugodnih cenah. Kadar pa se mi pojavljamo kot izvozniki, pa se srečujemo s carinskimi omejitvami do višine 35%, kar nam skoraj onemogoča oz. močno otežkoča izvoz.

Letošnja obvezna počitniška praksa dijakov

VEVČE, MAJA — Teoretično znanje, ki si ga pridobijo dijaki strokovnih šol, je tesno povezano s praktičnim delom v tovarnah. Tu se na delovnih mestih pričajo o resničnosti teorije, seznanijo z delovnimi mesti, z ljudmi kakor tudi z organizacijo dela, upravljanja in delno tudi z gospodarjenjem. Zato pošiljajo šole vsako leto svoje dijake v ustrezna podjetja, kjer si v enomesečni obvezni počitniški praksi pridobijo potrebno zvezo med prakso in znanjem, ki so jim ga posredovali predavatelji.

Tudi v letošnjih poletnih mesecih se bo zvrstilo pri nas okoli 50 dijakov in študentov strokovnih šol. Med temi je najmočnejše

Take razmere imajo brez dvoma posledice tudi v našem poslovanju, posebno še, ker smo prisiljeni vključevati se v mednarodno delitev dela.

Zmanjšanje kratkoročnih kreditov ter odvzem denarja iz obtoka povzroča za nas zelo neprijetno situacijo, ker nam kupci ne plačujejo in se naše terjatve do njih stalno povečujejo. S povečanjem terjatev pa seveda rastejo tudi naši dolgovi pri dobaviteljih. Prisilno izterjujemo le terjatve do manjših kupcev, nimamo pa možnosti tega storiti pri naših velikih odjemalcih, ker bi vsaka zaloga blaga imela za nas izredno negativne posledice, ker nimamo primernih prostorov za skladiščenje.

Pri analiziranju sedanjega položaja pridemo v vsakem primeru do zaključka, da bomo uspešno delali le takrat, če bomo dosegli tako produktivnost, kot jo dosegajo zunanji proizvajalci. To pa pomeni, da moramo občutno zmanjšati stroške poslovanja, kar bomo dosegli le tedaj, če bomo zboljšali dosedanja načina dela, če bomo boljše varčevali s surovinami in kadar bomo spremenili odnos do dela. Zavedamo se, da je to proces, ki se ga ne da v celoti rešiti čez noč, vendar pa je že skrajni čas, de se ga z vso resnostjo lotimo. Pri tem delu pa komunisti ne moremo stati ob strani, ampak moramo s svojim zgledom vplivati, de se postavljeni cilji čim hitreje uresničijo.

zastopana papirna stroka, nato kemijska, strojna, ekonomska itd. Dosedanje izkušnje kažejo, da se večina dijakov prizadeva vključiti v redno delo in v spoznavanje proizvodnje, sem pa tja pa se tudi najdejo taki, ki imajo manj smisla za uspešnost pri delu in za lastni napredek. Vsekakor pa je naša dolžnost, da bodočim kadrom pri njihovem učenju pomagamo z nasveti in navodili. Ni vseeno, če bo jutrišnji strokovnjak odnesel premoago izkušnje iz počitniške prakse, kakor tudi ne, če bo njegov vtis o podjetju pozitiven ali negativen. Pri tem ni važno ali je dijak naš študent ali ne, saj se izobražuje za našo širšo skupnost. Res je, da težko pripušamo neizkušene ljudi takoj k delu s stroji, kar velja zlasti za papirničarje, vendar je mogoče novince postopoma le uvajati k odgovornejšim nalogam, ki zahtevajo več znanja in mnogo telesnih spretnosti. V tem pogledu je dosti lažje z dijaki strojne stroke, bistveno lažje pa z dijaki kemijske ali celo ekonomske stroke. Poudariti moramo, da je zlasti težko z dekleti. Značaj naše proizvodnje je pač tak, da je le eno ali dve mogoče vključiti v laboratorijska dela, vse ostale pa morajo v proizvodnjo.

To velja tudi kasneje pri sprejemu v službo, kjer pride na vrsto komaj vsakih deset let ena ženska s tehnično izobrazbo.

K napredku mladega kadra moramo prispevati vsi, predvsem pa posamezniki na delovnem mestu, kamor je praktikant dodeljen. Zato priporočamo vsem sodelavcem, da pri izobrazbi mladine sodelujejo po svojih močeh, da ne gledajo nanje z viška in se zavedajo, da bo vsak njihov nasvet koristil dijakom neposredno, posredno pa tudi njim samim. Seveda je tak uspeh viden šele kasneje.

Dejstvo je namreč, da naše strokovne šole, začeni že z osemletko, ne razvijajo pri učencih dovolj smisla za individualno delo in samoizobrazbo, tako po sistemu, kakor tudi po metodi pouka. To bo možno od pomoči na delovnem mestu ob času prakse z najmanjšimi napori in malo dobre volje.

-el-ko

S. R.

Ali nam uspehi kaj pomenijo

KOLICEVO, MAJA — Velikokrat smo nerealni in neučakani pri ocenjevanju uspehov, ki smo jih dosegli v naši socialistični družbi. V stanju smo kritizirati celo tiste velike uspehe, ki so rezultat skupnega dela in prizadevanja naše nove Jugoslavije. Ne vem točno, kaj je temu vzrok, vendar, kadar se pogovarjam s starejšimi tovariši, je njihov odgovor zelo blizu resnice. Pravijo nekako takole: »Zivetj bi morali v časih, ki smo jih doživljali mi, potem pa bi drugače cenili življenje in kruh, ki ga je sedaj neprimerno več, včasih pa je bilo za marsikatero družino kruha premalo.«

Ne moremo mirno mimo teh ugotovitev, posebno ne sedaj, ko se je ob hitrem tempu našega razvoja prešlo na intenzivno gospodarjenje in je v marsikaterem kolektivu nastal višek delovne sile. Zato je vprašanje eksistence zopet aktualno. Dejstvo pa je, da imamo danes sistem, v katerem lahko kolektivi na podlagi samoupravljanja sami odločajo o svoji eksistenci, za razliko od sistema iz stare Jugoslavije, ko je en sam človek odločal o usodi kolektiva.

Ni moj namen, da danes pišem o teh problemih, vendar sem namerno omenil preteklost, da bomo lažje razumeli besede, ki jih je gov. Edvard Kardelj spregovoril na slavnostni seji CKZKS. Iz njegovega referata sem povzel misli, ki osvetljujejo pot doseženih uspehov. On govori v referatu o tem, kaj pomenijo tri desetletja v zgodovini slovenskega naroda in vseh jugoslovanskih narodov, saj o tem govore tudi sadovi povojne materialne graditve. Pravi, če bom omenil nekaj števk, je to samo ilustracija k večini uspehov spričo dejstva, da v bitki z vsakdanjimi problemi velikokrat pozabimo, kaj ti uspehi pomenijo in predvsem, kaj dokazujejo.

Ce je mogoče iz teh statističnih podatkov razbrati določene uspehe, naj nam to omogoči le bolj pravilno ocenjevanje našega družbenega ekonomskega razvoja.

V dvajsetletnem obdobju do leta 1966 se je narodni dohodek na prebivalca v Jugoslaviji povečal za dvakrat, primerjaje enako obdobje predvojne Jugoslavije, ter se je v skupni masi v povojnih letih povečal za več kot 3 in polkrat, v Sloveniji pa skoraj 4-krat.

V obdobju 1958—1964 na primer je bila Jugoslavija po razvojnem tempu na četrtem mestu med 74 državami sveta. Še leta 1953 je bil družbeni proizvod na enega prebivalca v Združenih državah Amerike skoraj desetkrat večji kot v Jugoslaviji, zdaj pa ga presega za manj kot šestkrat. V istem času se je ta razlika tudi v primerjavi z Italijo zmanjšala na okoli dvakrat.

Kakšen je bil v tem jugoslovanskem okviru napredek Slovenije, se nam najbolj nazorno kaže, če primerjamo povprečno letno stopnjo rasti družbenega proizvoda različnih dežel, ki je v zadnji polovici petdesetih let znašala v Franciji 5,8; v Italiji 5,1; v Avstriji 5,3; na Poljskem 6,1; na Češkoslovaškem 6,4; v Jugoslaviji 8,2; v Sloveniji pa 9,5%.

Industrijska proizvodnja Jugoslavije se je v tem povojnem obdobju povečala sedem- do osemkrat, medtem ko se je med vojnama komaj podvojila. Pri tem znaša delež slovenske industrije petino jugoslovanske industrijske proizvodnje. Kaj pomeni delež v primerjavi s predvojno slovensko industrijo, nam pove podatek, da je industrijska proizvodnja Slovenije že leta 1960 dosegla raven celotne industrijske proizvodnje stare Jugoslavije, leta 1965 pa jo je za polovico že presegl. V zadnjih dveh treh letih je Slovenija verjetno že presegl tudi povprečno industrijsko razvitost Avstrije in Italije, seveda po obsegu proizvodnje in ne po produktivnosti dela in strukturi.

V kmetijstvu smo lani dosegli v Jugoslaviji že za 84% večjo proizvodnjo, kot je znašala povprečna letna kmetijska proizvodnja zadnjih deset let pred vojno, kmetijska proizvodnja Slovenije je zdaj več kot polovico večja od predvojne. Poprečni hektarski pridelki v družbenem sektorju kmetijstva v zadnjih dveh letih že dosegajo in presegajo celo uspehe najbolj razvitih dežel.

Ta dejstva popolnoma negirajo absurde trditve o nepravilnosti in neuspehih naše kmetijske politike.

Naša kmetijska politika pa ni pokazala zgolj izrednih ekonomskih uspehov, ampak se je v naših razmerah izkazala tudi za edino mogočo in resnično politiko v interesu delovnega človeka v kmetijski proizvodnji. Zasebnemu proizvajalcu je odprla — kakor hitro so bili za to ustvarjeni potrebni pogoji — v sodelovanju z družbenim sektorjem široka pota iz zaostalosti v moderno in intenzivno kmetijsko proizvodnjo, ki pomeni ne le izboljšanje lastnih življenjskih razmer, marveč tudi znaten prispevek k splošnemu napredku naše družbene skupnosti.

Hitro in vsestranski razvoj gospodarstva je omogočil tudi vse hitrejšo izboljšanje življenjskega standarda delovnih ljudi. V Jugoslaviji se je v zadnjih 12 letih povečala osebna poraba za približno dvakrat in je v zadnjih 4 letih rasla povprečno z 10% na leto. Za koliko se je povečala realna kupna moč zaposlenih v desetih letih do leta 1966, povedo podatki, po katerih je bilo lani jugoslovanskemu delavcu s povečanim osebnim dohodkom potrebno pol manj delovnega časa, kot pred desetimi leti, da zasluži kilogram polbelega kruha, samo še tretjino časa za kilogram sladkorja, za meter blaga ali par čevljev, le sedmino pa za radijski sprejemnik.

Danes se šola v Jugoslaviji že blizu štiri milijone prebivalcev, medtem ko se jih je leta 1959 več kot za polovico manj.

Podatki o tem, koliko mladine v Sloveniji zajema šolanje, kažejo, da zdaj nadaljuje šolanje polovica vse mladine med 15. in 19. letom, leta 1959 pa samo okoli ena petina in 7% vse mladine med 20. in 24. letom.

Za področje šolstva je bilo v letu 1959 v Sloveniji uporabljeno komaj 2,7% razmeroma majhnega ustvarjalnega narodnega dohodka, medtem ko je bilo v povojnih letih uporabljenih za šolstvo med 4% in 5% štirikrat večjega letnega narodnega dohodka. Pri tem se seveda ni večalo število šol vseh stopenj učenec, dijakov, študentov, ampak so bile ustanovljene razne nove srednje in strokovne, višje in visoke šole.

Lahko trdim, da se izobraževalni in kulturni potencial bori z resnimi materialnimi težavami — zlasti glede na njegovo naglo razširjanje — ni pa mogoče zanikati pravega skokovitega razvoja v primeri s predvojnimi stanjem.

V dvajsetletnem obdobju med vojnama je dobila Slovenija vsega 68 novih šolskih poslopij za osnovne šole, medtem ko je bilo v povojnem obdobju doslej zgrajenih že 251 modernih poslopij za osnovno šolo, 62 za šole druge stopnje in 11 za višje in visoke šole.

Težko je primerjati razmah znanstveno — raziskovalne dejavnosti, ki se zdaj na povsem novih temeljih intenzivno razvija v več kot 180 samostojnih inštitutih pri visokih šolah, v razvojnih zavodih in v razvojnih oddelkih delovnih organizacij, medtem ko je bila pred vojno vsa znanstvena dejavnost utesnjena v nekaj institucij okrog akademije in univerze.

Na vse te in druge velike uspehe seveda nisem opomnil, ležec dokazovati, da se v splošnem družbenem in še posebej gospodarskem razvoju Jugoslavije ali

Slovenije ne bi dalo prav nič storiti bolje, kot je bilo v resnici tudi storjeno ali pa da nekateri uspehi niso bili morda drago plačani. Vsekakor pa je na njihovih podlagi mogoče napraviti vsaj naslednji zaključek: ta ali oni odstotek bi bil prav gotovo lahko nekaj večji ali manjši, če bi vsi skupaj delali manj napak, toda ob stanju proizvodnih sil, kakršne smo podedovali od jugoslovanske in slovenske buržoazije.

Ti uspehi potemtakem predvsem potrjujejo, da sta naš družbeni sistem in naša politika v povojnem razdobju po svojih najvažnejših komponentah pozitivno in stimulatивно vplivala na ustvarjalno delo ljudi in na razvoj demokratičnih in humanističnih odnosov med njimi. Govore o tem, da je kritika, ki poskuša ignorirati to dejstvo, ali nekvalificirana ali sovražno bodisi socializmu sploh ali pa socialističnemu demokratizmu in samoupravljanju delovnega človeka.

Razen tega ti rezultati posebej dajejo izredno pozitiven odgovor tudi na vprašanje, ali je slovenski narod v socialistični Jugoslaviji res lahko uspešno razvijal svoje energije in sposobnosti v graditvi materialnih temeljev

svojega dela in življenja ter svoje kulture, kar je bila ena osnovnih zahtev manifesta ustavnega kongresa komunistične partije Slovenije. Take rezultate je očitno lahko dosegel samo narod, ki je resnično postal gospodar na svoji zemlji.

Ce je slovenski narod ob takim lastnem hitrem razvojnem tempu lahko prispeval tudi k hitrejšemu razvoju ekonomsko manj razvitih republik Jugoslavije — kakor skupaj z vsemi jugoslovanskimi narodi tudi narodom Afrike in Azije — potem se s tem lahko samo ponaša. Le kratkovidni ljudje pa sebične duše z drobnolastniško miselnostjo — da ne govorim o sovražnikih socializma in nacionalne enakopravnosti — lahko tako vztrajno premlevajo razne teze o tem, koliko Slovenci dajejo za take in podobne potrebe jugoslovanske socialistične skupnosti. Ali je mnogo ali je malo — na to je mogoče različno odgovoriti, odvisno od tega, kakšno tezo kdo zagovarja, ali tako, ki je usmerjena k sodelovanju in zblizevanju narodov, se pravi humanistično in progresivno in demokratično ali pa sebično lastniško ter birokratsko — statistično. Dejstvo pa je, da po

Po 42 letih dela v tovarni

MEDVODE, MAJA — V 4. številki »Našega dela« smo objavili sporočilo o odhodu v pokoj tov. Andreja Sušnika, kurjača, ki je delal v tovarni 42 let. V pričujoči številki objavljamo njegove spomine ob odhodu v pokoj:

»Naj mi bo dovoljeno, da ob odhodu v pokoj tudi v »Našem delu« obudim nekaj spominov iz svojega dolgoletnega dela v tovarni.

Ko sem se leta 1925 kot 16-letni fant zaposlil v tovarni, ki se sedaj imenuje Tovarna celuloze Medvode, sem kmalu spoznal, da ima v kapitalističnem družbenem redu delavec samo tiste pravice, ki si jih je sam priboril. To me je nagnilo, da sem kaj kmalu začel sodelovati v delavskih organizacijah. Stara Jugoslavija je zaradi po prvi svetovni vojni sprejetih mednarodnih obveznosti sicer uvedla v letih 1920 do 1925, za tiste čase še kar napredno socialno zakonodajo. Žal pa se je ta zakonodaja v večji meri izvajala le tam, kjer so organizirani delavci podjetniki v to prisilili. Organizirani delavci pa je bilo med obema vojnama v Sloveniji samo okrog četrtnina od vseh zaposlenih in še to v več organizacijah, ki so se med seboj razlikovale po svetovnem nazoru in politični opredelitvi.

Prvi začetki delavskih organizacij v tovarnah papirja v Medvodah in Vevčah segajo nazaj v dobo pred 60—70 leti. Že takrat so te organizacije vodile borbo in razne stavke za delavske pravice. Takoj po prvi svetovni vojni, ko so bili kapitalisti pod vtišom zmagovite velike ruske revolucije še kar dovzetni za delavske zahteve, se jim je posrečilo skleniti s podjetjem Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode, d. d. v Ljubljani prve kolektivne delovne pogodbe. Te, kakor tudi vse kasnejše delovne pogodbe so predvsem urejevale način izvajanja socialne zakonodaje in nagrajevanje in sicer za vse tri tovarne enotno. Združene papirnice so bile solidno podjetje, ki se je držalo sklenjenih pogodb in bilo v tem pogledu in nagrajevanju med prvimi v Sloveniji. Seveda pa je podjetje k temu prisililo delavstvo, ki je bilo zavedno, borbeno in po veliki večini organizirano, četudi v več sindikalnih organizacijah, ki so bile v vseh treh tovarnah med seboj povezane. Borba za sklenitev delovnih pogodb je bila vedno trda. Dobro se še spominjam, kako je bilo leta 1936,

ko je podjetje odpovedalo kolektivno delovno pogodbo in hotelo znižati plače. Kako so delavci na Vevčah skoraj tri mesece disciplinirano stavalji zaradi nameravanega znižanja plač in razmer v tovarni. Delavci v Goričanah smo bili takrat brez dela, ker tovarna v Medvodah ni obratovala. Doseženo je bilo manjše znižanje plač, kakor ga je podjetje prej hotelo izvesti. Sklenjena je bila nova kolektivna pogodba in z njo uvedene nekatere nove pravice za delavce, med njimi tudi pravica do nekajdnevnega plačanega dopusta na leto.

V zadnjih letih pred II. svetovno vojno smo delavci Združenih papirnic navezali stike tudi z borbenimi in organiziranimi delavci Papirnice Količevo, ki jih je vodil tukajšnji rojak in v NOV padli narodni heroj Franc Bukovec.

Hudo je bilo za delavce posebno v letih gospodarske krize od 1950 do vojne, ko je tako manjkalo dela. Če je tovarna potrebovala nekaj novih delavcev, se jih je oglašilo za delo gotovo desetkrat toliko in to samih domačinov. Jasno je, da je bila v takih okoliščinah delovna disciplina ostra in da ni bilo »plavih dni«. Vsak se je bal, da bo dobil črno piko in da bo pri prihodnji redukciji delovne sile prišel na vrsto. Potrepljivo smo morali prenašati vse šikane. Delavci smo ves čas pred II. svetovno vojno v splošnem veljali za manjvredna bitja. Državna oblast nas je pa štela za nezanesljiv del prebivalstva. Prepovedala je delavska zborovanja. Za tista, ki so bila dovoljena, so pa potem žandarji spraševali, kaj se je na njih govorilo in kolikšna je bila udeležba. Tudi delavski zaslužki v splošnem niti v naši tovarni niso dosegali današnje ravni, oziroma kupne moči sedanjih zaslužkov. Delavce, ki so vodili borbo za delavske pravice, so šteli za komuniste, ki pa so jih takrat preganjali.

Prišla je druga svetovna vojna in z njo okupacijska meja med našo in vevško tovarno. Naš kolektiv, ki so ga najmanj 90% sestavljali moški, se je v veliki večini odzval pozivu OF in se v partizanih boril za osvoboditev in boljši družbeni red. Od naše 200-članskega kolektiva je za to darovalo 18 delavcev svoja življenja. Castno za nas je tudi to, da med nami ni bilo nobenega izdajalca ali okupatorjevega pomagača.

datki o izrednih razvojnih rezultatih Slovenije, ki jih izkazuje sleherni statistični priročnik in od katerih sem nekatere tudi navedel, dokazujejo, da prispevek Slovenije v te namene nikdar ni bil tako velik, da bi prizadel njen razvojni tempo tem manj, ker se je največji del tega prispevka vračal v Slovenijo v obliki prednosti, ki jih daje slovenskemu gospodarstvu skupen jugoslovanski trg.

Verjetno ste iz teh skromnih ugotovitev tovariša Edvarda Kardelja, ki jih je nanizal v svojem referatu, odkrili, da ima vsaka medalja dve strani. Torej hiter razvoj prinese tudi velike probleme, ki jih razkriva vsaka nova faza tega razvoja. Ti problemi bistveno prav nič ne zmanjšujejo pomena doseženih rezultatov.

ODKRIVAJO IN ZAHTEVAJO SAMO NOVE POGLEDE V PRIHODNOST

Zavedati se moramo, da se ne da čez noč rešiti vsa zaostala dediščina in da brez resnih naporov in včasih tudi žrtve ne bomo dosegli uspehov, ki bi nam v razvoju materialne osnove pripomogli k še hitrejšemu družbenemu ekonomskemu razvoju. To pa je prav naloga reforme, ki je v toku in zato naša družba s pravico zahteva od vsakogar, da prispeva k uresničitvi reformnih ciljev.

Milan Deizinger

Z zmago osvobodilne borbe in ljudske revolucije smo delavci dobili poleg nacionalne osvoboditve tudi pravičnejši družbeni red. Dobili smo novo naprednejšo in boljšo socialno zakonodajo, le žal, da pokojninsko zavarovanje še ni povsem urejeno. Dobili smo pa tudi delavsko samoupravljanje podjetij, ki se je v naši tovarni izmed vseh medvoških tovarn še najbolj uveljavilo.

Naša tovarna je stara, saj sega njen začetek v sredino 18. stoletja. Pred nekaj leti smo praznovali 200-letnico. Najprej so proizvajali samo papir. Pred nekako 77 leti so pa pričeli proizvajati tudi celulozo za domačo proizvodnjo papirja. Tovarna je bila do leta 1920 last delniške družbe na Dunaju, ki je bila lastnik skoraj vseh papirnic v nekdanji avstro-ogrski državi. V stari Jugoslaviji je postala last domačega kapitala.

Ko je leta 1951 postala proizvodnja papirja v tovarni zaradi zastarelih naprav nerentabilna, se od takrat dalje proizvaja samo celuloza za potrebe vevške papirnice. Za izrabo odpadne lužine je bila leta 1925 zgrajena tovarna tanina, ki je bila vse do leta 1950 samostojno podjetje, ko se je priključila k naši tovarni. Njene naprave so pa tudi že izrabljene in zastarele. Pred prvo in drugo svetovno vojno je bila vevška papirnica znatno povečana in modernizirana.

Ko bi ne bilo II. svetovne vojne, bi bili predvojni lastniki povečali in modernizirali tudi našo tovarno. Kupovali so že za razširitev tovarne potrebna zemljišča in pridobili koncesije za razne stranske proizvode. Neko gradbeno podjetje je v marcu 1941 pričelo z gradbenimi deli. Prišla je vojna in rekonstrukcija naše tovarne je bila odložena za skoraj 20 let.

Ob koncu vojne so bili najvažnejši oddelki naše tovarne poškodani. Lotili smo se obnove poškodane tovarne in v nekaj mesecih pričeli s proizvodnjo v polni zmogljivosti. Ko je bila v letih 1950 do 1961 naša tovarna samostojno podjetje, je bila zgrajena nova, pripravljajalca lesa, postavljen je bil IV. kuharnik celuloze in zelo razširjen lesni prostor tovarne. Leta 1960 smo se s skromnimi lastnimi sredstvi smelo lotili obširne rekonstrukcije tovarne. Pripravljeni načrti so pomenili zgraditev nove tovarne z veliko večjo zmogljivostjo na novem prostoru. (Nadaljevanje na 7. strani)

Naše planine vabijo

VEVČE, MAJA — Pohvalno in razveseljivo je, da je med mladinci v naši tovarni tudi precej ljubiteljev planin, ki se vsako leto med dopustom ali ob prostih dneh med izmenami radi povzpejo na naše vrhove. Bliža se sezona vzponov in izletov v planine, zato se že sedaj pripravljamo.

Mislím, da ne smemo biti zadovoljni samo z mestnim vrvežem in zidovjem. Tudi morje je lepo, vendar ne odtehta lepote planin ob robovih Slovenije. Zato je cilj naše organizacije, da se v čim večjem številu udeležujemo stikov z naravo visoko pod oblaki.

Zadnja akcija je bil lanskoletni vzpon v avgustu mesecu na vrhove Julijcev. Ze iz Vevč, oziroma Ljubljane nam je nagajalo slabo vreme. Vendar nam tudi debele kaplje dežja niso vzele poguma in volje, da se ne bi povzpeli na našega očaka. Dež nas je spremljal od Aljaževega doma do Staničeve koč, nato pa jo začelo snežiti, tako da smo do Planinke hodili skoraj 2 uri. Naša vztrajnost je bila poplačana naslednje jutro, ko smo se v zgodnjih urah vzpenjali po zaledeneli in zameteni stezi proti Triglavu. Na vrh smo prišli ob šestih zjutraj. Videti nekaj tako veličastnega, očarljivega, mogočnega je doživetje, ki ga ne more popisati pero. Vsak trud in napor je stotero poplačan. Z zadovoljstvom smo ostali krajši čas na najvišji točki Jugoslavije, medtem ko so se vrhovi Julijcev bleščali v soncu v tisočih barvah in metali svoje mogočne sence po dolmah in globelih.

Pot do Bohinja je kaj hitro minila in bila zelo prijetna. V Zlatorogu smo se srečali s predsednikom republike Slovenije, tovarišem Miho Marinkom. Prijetno smo z njim kramljali o vsem mogočem in si zaželeli čimprej ponovno srečanje. Z veseljem je stopil med nas, da bi s spominsko fotografijo obogatil naš album.

Cilj naše organizacije bo tudi v predstoječi sezoni ostal isti, tj. udeleževati se takih izletov in okrepiti namen te dejavnosti ter v prostem času izkoristiti ugodnosti, ki nam jih nudi društvo.

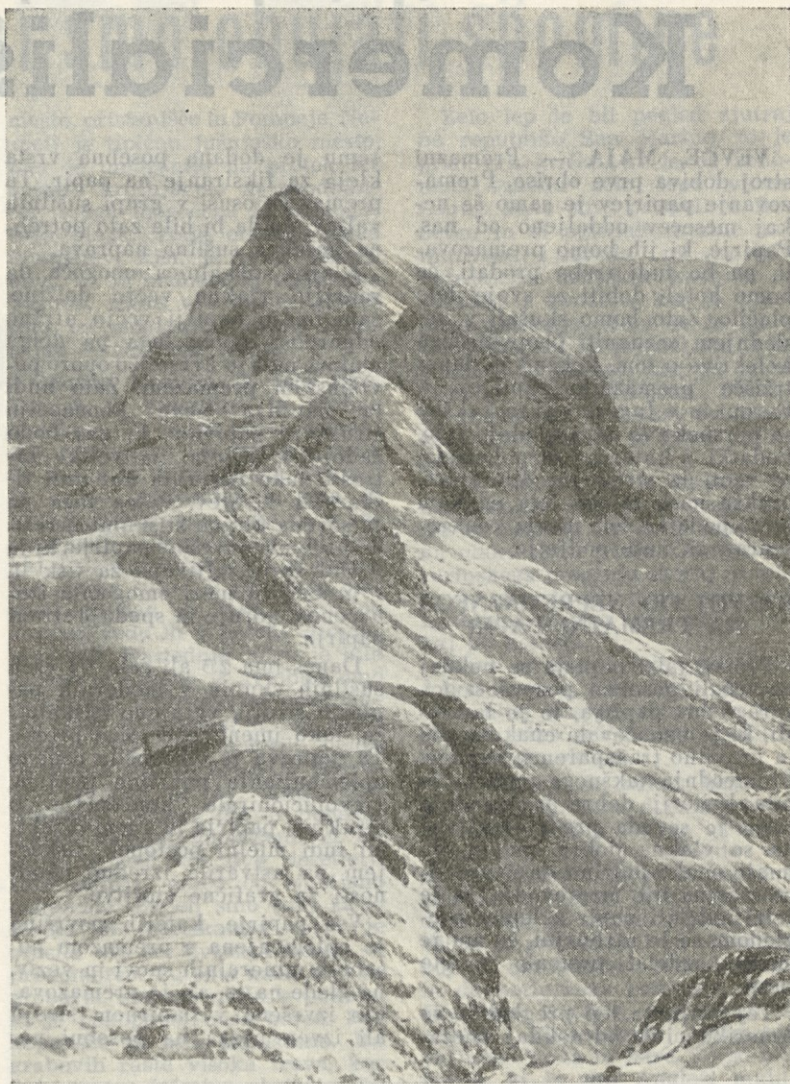
C. Z.

Srečanje s tovarišem Miho Marinkom v Bohinju

Skupina planincev na vrhu Triglava

Pogled z malega Triglava proti Kredarici in Rjavini

IZLET V AVSTRIJO

VEVČE, MAJA — Počitniška zveza Moste-Polje je med prvomajskimi prazniki organizirala izlet v nekatera avstrijska mesta in ogled graškega sejma.

Z udobnim Sapovim avtobusom se je devetindvajset mladink in mladincev iz različnih podjetij v občini odpeljalo iz Ljubljane. Pot nas je vodila najprej skozi Maribor. Čeprav se zjutraj še nismo poznali med seboj, smo bili v Mariboru že kot velika družina. Po krivdi nekaterih žejnih, ki so kljub zgodnji jutranji uri in prazničnemu dnevu prišli do sladke kapljice, smo s polurno zamudo nadaljevali vožnjo proti meji v Sentilj. Ker smo pot že vsi poznali, se nismo veliko menili zanj. Čas smo izkoristili za petje in smeh, za še večje razpoloženje pa je poskrbel harmonikar. Na meji so nas ostri pogledi resnih carinikov zresnili. Toda ne za dolgo, saj si niso dali dosti dela z nami. Kmalu smo bili na avstrijski strani. Tujak smo že pozorno poslušali vodiča, ki nam je povedal marsikaj zanimivega. Srečno smo se pripeljali v Gradec, kjer smo si najprej ogledali sejem. Vendar cilj našega izleta ni bilo samo to, zato smo si razstavne prostore ogledali le bežno. Kmalu smo spoznali, da je bilo tam največ obiskovalcev Slovencev, ki so bili zelo navdušeni nad zbiranjem prospektov. Kljub vztrajnemu iskanju jugoslovanskega paviljona, ga nismo našli. Po približno treh urah smo se že skoraj malo utrujeni odpeljali v mesto. Med vožnjo po mestnih ulicah nas je vodič seznanil z zgodovino in zanimivostmi mesta.

Gradec je v Avstriji drugo največje mesto s površino 127 km² in glavno mesto Stajerske. Ima 253 tisoč prebivalcev s sedežem deželne vlade. Mesto leži okoli gradu Schlossberg in na obeh straneh Mure. Prvič je bilo omenjeno leta 1054. Mestne pravice ima od leta 1129, uradno pa jih je prejel leta 1281 od kralja Rudolfa in z njimi tudi pomembne privilegije. Po vladi Ernesta Železnega, ki je umrl leta 1424, je bil Gradec sedež vlade Habsburžanov, po štajerski liniji. Pod vojvodom Karlom II. je mesto postalo močna trdnjava. Francozi so leta 1809 zaman oblegali grad, kajti dobili so ga šele po sklenjenem miru na Dunaju. V prvi polovici 19. sto-

letja se je Gradec pod skrbnim vodstvom plemenitega nadvojvode Johana visoko povzpeli. Samostojno upravo pa je dobil 1860.

Gradec ima mnogo pomembnih zgradb, samostanov in cerkva in sicer: evangelijske, katoliške ter židovsko sinagogo. Ogledali smo si poznogotske cerkev Sv. Egidija iz leta 1462. Po glavni ulici Herrengasse — Gosposka ulica, smo prišli do vnožja gradu. Čeprav pelje na grad, ki je na hribu visokem 471 metrov, žičnica, smo se raje povzpeli po številnih stopnicah. Trdnjava Schlossberg je bila zgrajena v 15. stoletju, prav tako pa tudi zvonik — Ubogih grešnikov — blizu gradu. Od tod je čudovit razgled po celi graški kotlini.

Ker nas je preganjala nevihta, smo morali zapustiti lepe parke na gradu in odhiti na avtobus, ki nas je odpeljal iz Gradca. Peljali smo se skozi trg Köflach na 1166 metrov visoko goro Pack. Ker so bili nekateri utrujeni, drugi pa lačni in žejni smo se sporazumeli za enurni postanek. Ta čas smo izkoristili zelo različno. Nekateri za slikanje, kajti zopet je posijalo sonce izza oblakov, drugi za pisanje razglednic, nekateri pa so s petjem in plesom spremljali harmonikarja, ki je pridno vlekel svoj meh. Ker je ta prijetna ura hitro minila, smo se le počasi zbirali v avtobusu, kjer sta nas šofer in vodja že ne-

strpno čakala. Po daljši vožnji smo prišli do Velikoveca, kjer pa se zaradi pomanjkanja časa nismo ustavili, ampak nadaljevali pot mimo velikega Klopinskega jezera, ki ga je napravila reka Drava. Po želji večine, ki si je želela ogledati Vrbsko jezero, smo v Celovcu napravili le krajši postanek. K jezeru smo prišli prav ob sončnem zahodu. Med opazovanjem ladij in labodov, ki so se pozibavali na vodi, nam je vodič pripovedoval zgodbo o nastanku tega jezera. V večernih urah smo nadaljevali pot proti Ljubelju. Na avtobusu smo nadaljevali z zabavo, ki jo je kmalu prekinilo kihanje, za katerega je poskrbel nekdo izmed fantov, ki je skrivaj razpršil kihovec. Seveda nekaterim to ni bilo prav, vendar so na to pozabili, ko smo se ustavili na meji. Tudi tokrat se carinikom ni ljubilo niti toliko, da bi prišli v avtobus, odpeljali smo se proti Ljubljani. Pesem in zabava je zamrla, nikomur se ni več ljubilo niti govoriti, bili smo res že vsi utrujeni. V tišini, ki je vladala v avtobusu, smo lahko dremali ali celo spali.

V Ljubljano smo se pripeljali okrog 23. ure in ker nas je naslednji dan čakala že služba, smo se kar hitro poslovili in razšli.

Ker je bil izlet res prijeten, imamo v mislih že naslednjega in to dvo ali tridnevnega, v Avstrijo ali pa na Madžarsko. I. J.

Gradec

Komercialisti pred premaznim

VEVČE, MAJA — Premazni stroj dobiva prve obrise. Premazovanje papirjev je samo še nekaj mesecev oddaljeno od nas. Papirje, ki jih bomo premazovali, pa bo tudi treba prodati, če bomo hoteli dobiti za svoje delo plačilo. Zato bomo skušali v naslednjem seznaniti člane našega kolektiva o tem, kakšno je danes tržišče premaznih papirjev v Evropi in v Jugoslaviji in kakšne so perspektive za naslednje leto. Podatki, s katerimi razpolagamo, so vzeti iz strokovne literature, praksa naslednjega leta pa nam bo te podatke šele mogla konkretizirati za naše podjetje.

RAZVOJ OD NEPREMAZNEGA NA PREMAZNI PAPIR

Proizvajalci papirja so nekdanj posvečali posebno pozornost t. i. »pregledu« papirja, to je lastnosti, ki je označevala enakomerno in pravilno transparentno papirja. Proizvodnja takšnega papirja je bila kriterij dobre proizvodnje papirja je seveda predpostavljala, da so vlakna dobro zmlata, da imajo enako dolžino, da so pravilno mastna itd. Strojvodja, ki je želel izdelati papir z lepim pregledom, se je razburjal, če mu je mlinar izdelal premalo zmlato snov.

Tej skrbi za lep pregled so se Amerikanci že od nekdanj smeja-

remu je dodana posebna vrsta kleja za fiksiranje na papir. Ta premaz se osuši v grupi sušilnih valjev, ne da bi bila zato potrebna posebna sušilna naprava.

Klejna stiskalnica omogoča, da zadržijo vlakna večjo dolžino, zato imajo papirji večjo utržno odpornost, poleg tega pa dolga vlakna nudijo čvrstejšo oporo površinskemu premazom. Zato nudi ta naprava novo koncepcijo strukture papirjev, ki naj bodo zadosti kvalitetni za velike hitrosti, tako papirnih kot tudi tiskarskih strojev. Poleg tega pa je seveda klejna stiskalnica rešila problem površine papirja, ki je postal sprejemljivejši za tisk in v precejšnji meri omogočila izenačenost gornje in spodnje strani papirja.

Danes ima 2/3 ali celo 3/4 vseh sušilnih skupin v modernih papirnih strojih vgrajeno stiskalnico, tako imenovano »size press«. Ta naprava je omogočila ceno oplemenitenje površine papirja, zrevolucionirala koncepcije o strukturi papirja in s tem direktno tudi mletni postopek, tiskarjem pa ustvarila izredne ugodnosti za grafične storitve.

Vse papirje, katerih površina je oplemenjena s premazom posebnih mineralnih snovi in veziv, ne glede na to, ali je premazovanje izvršeno v papirnem stroju ali izven njega na posebni na-

papirju zaradi povečane uporabe barvnih ilustracij v njih.

Zato se v ZDA vse bolj bojijo, za njimi pa tudi v Evropi, da čez nekaj let papirja, ki ne bo površinsko obdelan, sploh ne bo več mogoče prodati.

Zato ne želi nihče več izostajati. Za vse papirničarje je premaz že postal sinonim papirja, sposobnega tudi jutri za prodajo. Mirno lahko trdimo, da je leto 1960 odprlo desetletje, ko premazovanje ne predstavlja več samo določenega sektorja tržišča s papirji, marveč se vse bolj očitava premazovanje kot sestavni del proizvodnje papirja v bližnji prihodnosti, ko postaja premaz jutrišnji pojem kalandra. Zato želi danes vsak proizvajalec kupiti premazovalno napravo. V tej epohi so proizvajalci te opreme razvili ogromno razvijalno delo, izpopolnjujejo tehniko in tehnologijo premazovanja. Dvignili so cene za premazovalne naprave za 6% v zadnjih dveh letih, kar je zgovoren dokaz situacije. V takšni situaciji je po kakršnem koli postopku premazanih papirjev več, kot je trenutno povpraševanje po njih. Masovno prehajanje tiskarn na premazane papirje je šele v svojem začetku. Toda strokovnjaki napovedujejo, da bo že jutri celo za časopisni papir potrebno tak papir premazovati. Novi razvoj v skandinavskih tovarnah roto papirja je dokaz tega razvoja.

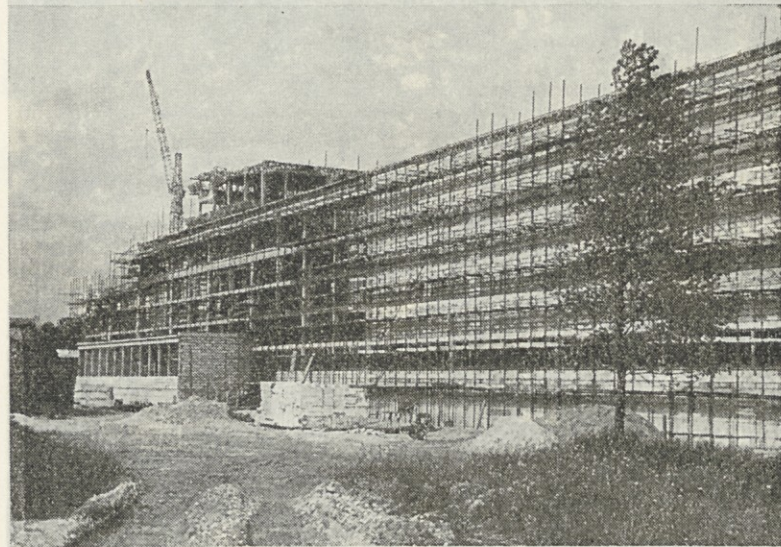
Tudi samo tržišče premazanih papirjev je z iznajdbo klejne stiskalnice in modernih sistemov premazovanja (v začetku predvsem v papirjem stroju kot Massey, Champion itd.) izgubilo svojo klasično strukturo. Lepota visoko zahtevanih grafičnih produkcij se ne doseže več na dragih klasičnih papirjih za umetni tisk, marveč omogočajo takšne rezultate že hitri in cenejši premazni postopki. Nekdanj je bil to brezlesni papir z vnosom esparto celuloze in s klasičnim premazom 20—25 g na vsaki strani. Novi postopki uporabljajo cenejše vlaknine, cenejše premaze in ne respektirajo nikake hitrosti. Razni premazovalni postopki sami po sebi ne pogojujejo kvalitete in nobeden izmed mnogih postopkov danes ne prevladuje v stroki. Takšen vdor cenejših premazanih papirjev je seveda popolnoma razbil klasično tržišče premazanih papirjev. Zato stremijo danes proizvajalci že za tem, da svoje premazovalne naprave stalno modernizirajo in znižujejo lastno ceno teh papirjev. Cene za brezlesne premazne papirje so danes skorajda iste, kot za nepremazane papirje. Toda težava je v tem, da je že vse bolj potrebno premazovati, da bi se moglo papirje sploh prodati. Nobena večja tovarna na svetu ne želi biti razorožena za jutriš-

nje tržišče s papirji ne želi ostati jutri brez premazovalne naprave in brez izkušenj na tržišču s premazanimi papirji.

Do včeraj so se tretirali premazani papirji, kot posebna zvrst papirjev za posebne namene, njih proizvodnja je zahtevala izkušnje in znanje. Zato je

maz sestavni del proizvodnje večine papirjev in kartonov.

Naslednje številke ponazarjajo proizvodnjo premazanih papirjev v nekaterih evropskih državah. V Zahodni Nemčiji se je tako povečevala v zadnjem desetletju proizvodnja premazanih papirjev:

Takole je v začetku maja 1967 izgledala stavba za premazni stroj, če smo jo gledali z zahodne strani (foto Ocvirk)

razumljivo, da so se za to proizvodnjo specializirale tovarne papirja v tistih državah, kjer je bila močno in visoko razvita grafična industrija in ki poleg tega niso bile konkurenčne v proizvodnji masovnih, navadnih papirjev. Taki državi sta bili v Evropi predvsem Nemčija in Velika Britanija, Skandinavci, kot papirna velesila, so se specializirali na masovne papirje in so na sektorju premazov (dokler je bil to sektor) zaostajali. Toda razvoj v Skandinaviji gre danes z veliko hitrostjo v premaz. In prav ti bodo jutri dokončno preobrazili evropsko tržišče papirja. Seveda tak razvoj ne gre nevidno mimo evropskih tovarn, zato se danes premaz pospešeno uveljavlja tudi v vseh ostalih evropskih državah. Ni težko uginiti, kakšno bo jutrišnje tržišče s papirji nasploh.

Do leta 1960 so predstavljali premazani papirji enega izmed točno opredeljenih sektorjev oplemenjenih papirjev. Tržišče za te tradicionalno locirane papirje je bilo precej neelastično in določljivo. Proizvajalci so se medsebojno respektirali. V ta tradicionalni sektor klasičnih premazanih papirjev je vdrla vrsta premazanih papirjev, od najvišje do najnižje kvalitete, z različnimi premazi, primernejšimi ali manj primernimi za posamezne vrste tiska. Izgleda pa, da bo jutri pre-

Leta	Ton
1957	2.500
1958	5.000
1959	8.000
1960	15.000
1961	34.000
1962	50.000
1963	61.000
1964	75.000
1965	221.000
1966	287.000

Struktura proizvodnje premazanih papirjev leta 1965—1966

Leta	Lahko permazni papirji do 80 gr/m ² ton	V premazni napr. 60—170 ton	Umetni tisk ton
1965	44.000	87.000	90.000
1966	77.000	120.000	90.000

Proizvodnja premazanih kartonov je leta 1966 znašala 190.000 ton.

V Franciji so proizvedli leta 1966 40.392 ton enostransko premazanih in 227.826 ton dvostransko premazanih papirjev.

Italija je leta 1966 proizvedla ca. 200.000 ton premazanih papirjev, Holandija je v letu 1965 in v letu 1966 proizvedla vsako leto 90.000 ton premazanih papirjev. Belgija je leta 1966 proizvedla 31.000 ton.

PROBLEMI EKONOMIČNOSTI

Ker je premazovanje zajelo široke razmahe in je tudi tehnika postala enostavnejša in dostopnejša, so seveda minili časi, ko je bilo mogoče dogovarjati monopolno (pravzaprav oligopolno) prodajno ceno. Prodajne cene so se približale proizvodnim stroškom marginalnega proizvajalca. Zato je razumljivo, da stremijo vsi sedanji in bodoči proizvajalci premazanih papirjev upoštevati pri svojih poslovnih odločitvah ekonomičnost proizvodnje, kot pomemben faktor odločanja. Trenutno so najširše premazovalne naprave, ki še zadovoljivo delujejo, široke 4—5 metrov, vendar obstajajo že tudi premazovalni stroji širine 5—6 metrov. Čeprav namreč stroški na enoto proizvodnje padajo s širino, je to nad 5 metrov le teoretično točno. Praktično namreč nastopajo težave pri premazovalnih napravah, ki so širše od 5 metrov. Za enkrat izgleda, da se bo pri širših papirnih strojih

Pogled z žage na novo stavbo premaznega stroja (Foto: C. Zupančič)

li, ker so trdili, da se napiše na okensko steklo, in da mora biti zato bistvena pozornost posvečena sposobnosti papirja za pisanje, oziroma za tiskanje.

Papir, kakršen prihaja iz papirnega stroja, torej strojno gladek papir, je sposoben kot papir za pisanje, kot papir za tiskanje pa pravzaprav le za tiskanje časopisnega papirja.

Da bi se površina papirja izboljšala, se papirji naknadno gladijo. Ker pa ostaja papir kljub še tako dobri satinaži še vedno do določene mere hrpav in porozen, še vedno ni sposoben za visoko kvalitetne grafične storitve. Zato so skušali izboljšati kvaliteto površine papirja.

Prvi poskus je bil nadeti na površino papirja na posebni napravi zmes kaolina in kazeina. To je bil klasičen premaz papirja, oziroma papir za umetniški tisk. Ta papir je bil relativno zelo drag in zaradi svoje cene primeren le za grafične storitve, kjer je kvaliteta storitve prenesla visoko ceno papirja. Zato so poskušali najti cenejši nadomestek s tem, da so dodali zmlati snovi 30—40% pepela (kaolin ali talk), kar je omogočalo izdelavo tako imenovanih nadomestkov za umetni tisk (naš naravni za umetni tisk). Toda dodatek tolikšnih količin pepela je zmanjšal trdnost papirja.

Ta problem je rešila idealno šele klejna stiskalnica in novi postopki premazovanja v in izven stroja. V klejni stiskalnici papir na obeh straneh premazejo z enakomernim premazom, kate-

pravi, označujejo z izrazom premazni papir. Celotni papirje, katerih površina je oplemenjena na klejni stiskalnici, deloma uvrščamo v premazne papirje (če je namreč temu premazu dodana že pigmentna snov). Kot osnovne grupe premazanih papirjev ločimo:

1. papir za umetniški tisk (original Kunstdruck papier),
2. kromo papir, eno in dvostranski,
3. ilustracijski papir v gramaturah do 80 g, kar označujemo tudi kot lahki premazni papirji,
4. premazani papirji višjih gramatur 60—170 g,
5. kromo karton.

RAZVOJ TRZIŠČA

Ker se potrošnja papirja sunkovito poveča šele tedaj, ko življenjski standard v neki državi doseže določeno višino, medtem ko se papir pri nizkem dohodku na glavo prebivalca ne vključuje v potrošnjo, je razumljivo, da se je potrošnja papirja po drugi svetovni vojni izredno razmahnila v državah, kjer se je dohodek maglo večal, z že prej visokega nivoja, kot je to Zahodna Evropa in še prej Sev. Amerika.

Visoki standard, konkurenčnost, velike zahteve reklamne politika itd. zahteva tudi visoko kvaliteto papirja.

V ZDA predvidevajo, da bo čez pet let že 95% vseh šolskih zvezkov tiskanih na premazanem

Udeleženci papirniške šole za odrasle so ob zaključku napravili ekskurzijo na Rijeko

strojem

treba odločiti za premazovanje polovice papirnega traku. Seveda pa je možno, da bo težave pri širših premazovalcih rešila bodoča tehnologija.

Kvaliteta med premazovalnimi napravami v papirnem stroju in samostojnimi proizvodnimi napravami je pri današnjem stanju tehnologije izkristalizirana v tem smislu, da je samostojna premazovalna naprava ekonomičnejša za najvišje in najnižje kvalitete premazanih papirjev, medtem ko je za srednje kvalitete premazanih papirjev ekonomičnejša premazovalna naprava v papirnem stroju.

Nadalje je samostojna premazovalna naprava primernejša, če se želi premazovati s širšim spektrom premazov, proizvajati različne vrste premazanih papirjev. Nasprotno za premazovanje enega ali dveh tipov papirja pa je ekonomičnejše premazovanje na napravi na papirnem stroju, ki danes teče s hitrostjo 600 m na min.

Ekonomičnost proizvodnje premazanih papirjev določa seveda tudi primerni odstotek odpadka. Sodijo, da odpadki pri brezlesnem premazanem papirju ne smejo doseči 15%. Pri tem strokovnjaki menijo, da odpade 4 do 5% odpadka na napake na osnovnem papirju, nadaljnje 3% na napake pri glajenju, značajna krata povzročajo največ 1%. Transport in manipulacija pa prav tako 1%. Seveda pa je konkreten odstotek odpadka odvisen po eni strani od prakse in delovnih navad, po drugi strani pa od števila premazov, oziroma vrst premazanih papirjev, ki jih podjetje na tak način proizvaja. Končno vpliva na ekonomičnost izbor kvalitetno ustrežnejših in bolj modernih premazanih papirjev. Trenutno dosegajo višje prodajne cene za remazane papirje z matirano površino, kot pa za premazane papirje z visokim sijajem.

ODPRTA TEHNIČNA VPRAŠANJA

Iz zgoraj povedanega je verjetno za našo investicijsko odločitev točna ugotovitev, da bo omogočala rentabilnost izdelava le visoko kvalitetnih premazanih papirjev, gledano s stališča evropskega trga (carinske zaščite tu ne upoštevamo) in da bo primerne za širši spekter premazanih papirjev.

Seveda pa je takšno rezoniranje upravičeno le, če bodo tehnične in tehnološke rešitve temu ustrezale. Strokovnjaki, tako v Ameriki kot v Evropi, so si še vedno skoraj v celoti enotni v tem, da le kvaliteten surov papir predstavlja bistven rekvizit za doseg kvalitete premazane papirja ali kartona. Osnovni papir mora biti brez luknjic, pik, gub, izenačen, skratka zaprt, opacitete, enakomeren. Za takšen osnovni papir pričanja borba že pri kvaliteti brusnega

lesa, končuje pa s predpremazom. Predpremazovanje predstavlja v svetu definitiven sestavni del premazovanja, posebej še za lažje premazane papirje. Predpremaz se izvršuje bodisi v klejni stiskalnici (pigmentni premaz pod 5 g/m²) ali v premazovalni napravi v papirnem stroju. Nekateri proizvajalci osnovni papir celo dvakrat predpremažejo, prvič za doseg površinske zaprtosti, drugič pa za izdelavo zelene površine. Za nas je predpremaz na klejni stiskalnici zanimiv tudi zato, ker bi po strokovnih navedah omogočal uporabo domačega, cenejšega kaolina, čeprav je verjetno ta trditev zaradi drugih kvalitet visoko kvalitetnih kaolinov sporna.

Predpremazovanje je omogočilo, da se danes na premaznih napravah, ki so bile prej predvidene za proizvodnjo nižjih kvalitet, proizvajajo najvišje kvalitete.

Nekateri papirji za umetni tisk, ki so vskočili v tržišče najkvalitetnejšega tradicionalnega »kustdrucka«, dolgujejo svojo kvaliteto zgolj predpremazu. Tako se baje te papirje najprej predpremaže s 5–6 g/m² premazom na klejni stiskalnici, nato pa s prvim premazom 11 g/m² in končno še s finalnim premazom 9 g/m², tako da skupaj dosega zahtevani premaz 25 g/m² na vsako stran.

Premazni, zelo redki, proizvajalci sicer trdijo, da je mogoče kvalitetno premazovati tudi ne-

Dopisujte

v
»Naše delo«

predpremazane papirje, drugi zagotavljajo enak efekt z 2-kratnim premazom v napravi za premazovanje. Vendar izgleda, da so ti mnogo redkejši.

Za prodajo se torej v tej zvezi pojavlja dvoje vprašanj, na katera bi morda v naslednji številki odgovorili naši delovni tovariši iz investicijskega in tehničnega sektorja.

1. Kakšno kvaliteto bo mogoče doseči s premazovanjem naših papirjev, oziroma ali ne bi bilo pametno takoj nabaviti klejni stiskalnici za papirna stroja III in IV?

Kakršnokoli občutnejše izločevanje papirnih zvтков surovega papirja, kot je to v zadnji številki »Našega dela« omenil ing. Ulčakar, ekonomsko namreč ne pride v poštev in je treba s takimi alternativami pravočasno razčistiti.

2. Kakšna bo lastna cena, posebej še, če bi se premazovali na premazovalni napravi. Konkretno, kolika bo lastna cena za enkratno in kolika za dvakratno premazani papir na napravi za premazovanje?

Drago Marolt

Prekomorci smo obujali spomine

VEVČE, MAJA — Na pobudo glavnega odbora ZB NOV Slovenije je za prvomajske praznike organiziral Turistični transportni biro iz Ljubljane izlet v kraje južne Italije, kjer so se zbirale prekomorske brigade leta 1943 in 1944 za odhod v domovino, ki je tedaj še ječala pod okupatorjem.

Trije bivši prekomorci iz našega podjetja smo na predlog aktivnega borca NOV s finančno pomočjo sindikalne podružnice odpotovali v te kraje. Videti po 22 oziroma 24 letih zibelko prekomorskih brigad, je enkratno doživetje.

Po določenem programu je 126 udeležencev 29. IV. popoldne ob 16,20 zasedlo svoja mesta v dveh rezerviranih vagonih, ki sta bila priključena vlaku. Z majhno zamudo smo se odpeljali proti Trstu. Na mejnem prehodu v Sezani so bile stvari dokaj hitro urejene. Nekaj trenutkov po tem je bil pred nami Tržaški zaliv in mesto, ki se je kopalo v reklamnih lučeh. Ze smo hiteli proti Benetkam. V kupejih se je oglasila tista stara partizanska pesem, kot nekaj. Za opazovanje pokrajine ni bilo možnosti, ker je bila že noč. Tako smo bili za marsikaj prikrajšani, ker je za večino nas severna Italija nepoznana. Ko se je začelo daniti, smo pa si že ogledovali pokrajino. Dolgo časa smo se vozili vzporedno s »Sončno cesto« in okrog 8. ure zjutraj izstopili v Rimu. Lepo rimsko jutro in pa impozantna stavba glavnega kolodvora sta nas prevzela. Tu je bilo določeno dvodnevno bivanje in ogled rimskih znamenitosti, za kar so poskrbeli posebni vodiči. V hotelu »Gioberti« smo imeli zajtrk. Razmestitev po sobah je bila hitro urejena.

Premalo je prostora, da bi opisal vse rimske spomenike in znamenitosti, nešteto jih je in vsak je vreden ogleda. Res impozanten je spomenik Viktorja Emanuela II. z vso svojo umetniško vrednostjo, stavba parlamenta, Coloseo in pa seveda Petrova bazilika, trg pred njo itd. Zelo lep je razgled na ves Rim iz kupole cerkve sv. Petra, kamor pelje dvigalo. Vsa cerkev je en sam muzej. Številni obiski iz vsega sveta prinašajo rimski duhovščini ogromne dobičke. Zanimivost v Vatikanu je tudi papeževa garda, ki ima svojevrstno uniformo v živih barvah in pa grobnica vseh umrlih papežev pod cerkvijo sv. Petra.

Posebna zanimivost je rimski promet, kjer je človek na cesti popolnoma varen, kljub ogromnemu številu avtomobilov. Vsakdo vozi in parkira kakor ve in zna. Prometnika skoraj ni videti, kar daje vtis neurejenega mestnega prometa.

Ogledali smo si tudi novi del Rima in katakombe ter spomenik ustreljenim italijanskim rodoljubom. Novi del Rima je grajen z dovršeno arhitekturo, z lepimi stanovanjskimi bloki. Živo nasprotje in graje vredna pa je revščina v nešteti beraških naseljih.

Naslednje jutro smo odpotovali v Neapelj. Tam smo si ogledali

mesto, pristanišče in Pompeje. Neapelj je tipično južnjaško mesto, kjer je umazanije na pretek ter nešteto krošnjarjev in prodajalcev vsega mogočega in nemogočega blaga. Velja omeniti ogled Pompejev, kjer je pred stoletji lava, ki je bruhal iz ognjenika Vezuva, zalila vse mesto. Hodili smo po nekdanjih ulicah Pompejev — mrtvega mesta.

Okolica Neaplja je zelo lepa. Zemlja je rodovitna in skrbno obdelana. Tu je res bujna vegetacija rastlinstva od južnega sadja do solate in paradižnika. Neapelj je važno pristanišče in ima 15 tovarn makaronov, tako da v restavraciji »Doppolavore« ni bilo kaj drugega pričakovati za kosilo, kot »pašto šuto«. V Bari smo prispeli isti dan ob 23,05, točno po vznem redu in v hotelu »Roma« prenočili. Naslednje jutro je bilo krasno in sončno. Z avtobusi smo odpotovali v Grumo na pokopališče, kjer je pokopanih 132 naših borcev. Tu smo položili venec Glavnega odbora ZB NOV Slovenije, govoril je tov. Klun, član Glavnega odbora ZB o pomenu obiska mrtvim tovarišem, ki jih krije že več kot dve desetletji tuja zemlja, daleč od ljubljene domovine. Zapeli smo tudi žalostinko in marsikatera solza je orosila oči še živečega borca — prekomorca. Tu smo našli tudi še grobarja, starega moža v pokoj, ki je pokopal naše borce. Pokopališče je zelo zapuščeno. Na grabovih raste visoka trava, kar daje vsemu žalostno obeležje. Tu ležijo ranjenci, ki so bili prepepljeni z avioni iz domovine in so sinovi vseh naših republik. V težkih dneh naše revolucije žrtvovali svoja življenja za dobrobit narodov Jugoslavije.

Obiskali smo tudi pokopališče v Barletti, kjer leži 123 naših borcev. To pokopališče izgleda še bolj žalostno. Na njem ni niti spomenika, ki bi pričal, kdo je tam pokopan, ampak samo nemaška deska, na kateri piše: Camp militare, Slava-ces (Slovani). Vendar je srečno naključje hotelo, da je eden naših tovarišev sam na tem pokopališču našel svojega brata. To doživetje je bilo težko za živvega tovariša, borca-brata. Prav utemeljen je predlog, da bi te grobove prekopali, napravili skupno kostnico in tako dostojno počastili spomin na vse žrtve.

Na naslednji obisk smo šli v Modunio, kjer je dr. Lavrič operiral naše ranjence. V Altemuri pa je bilo okrevališče za ranjence. Naj omenim, da nas je vse skozi spremljal bivši partizan Garibaldijeve brigade — zelo prijazen mož, vesel našega obiska. Bližali smo se Gravini, vendar spada pod vojaški objekt, tako da smo se morali pred tem javiti neki vojaški komandi. Ko so zagledali 2 avtobusa civilistov, ne vem, kaj so si predstavljali, je nastal preplah v kasarni — po italijansko — smešno, toda resnično. Vendar so bili oficirji zelo prijazni, ko so zvedeli za namen našega obiska. Spremili so nas v Gravino, v nekdanjo bazo prekomorcev in se z nami celo slikali v prijateljskem vzdušju. Baza je popolnoma zapuščena, barake so brez oken in vrat, vendar stavbe stojijo. Okolica je ista in spomin je živ na tiste težke dni, ko smo se pripravljali in tu tudi šolali za tankiste, nato pa preko Jadrana odšli v Črno goro in na Vis, pač kamor kdo.

Poslovlili smo se od prijaznih italijanskih oficirjev in se odpeljali nazaj v Bari. Da je Bari čisto in zelo lepo mesto, ne bi posebej poudarjal. Pravo živo nasprotje tistih delov Neaplja okrog železniške postaje, ki smo si ga mi ogledali.

Večerjali smo v restavraciji »Jally« in že smo morali na vlak. Noč na vlaku je minila v splošni utrujenosti in spancu, vendar smo nekateri opazovali pokrajino, ki je bila zanimiva tudi ponoči, ko je vlak hitel mimo mest in postaj. Zdaj smo se za spremembo vozili ob Jadranski obali, tako da smo naredili krog po Italiji.

Zelo lep je bil pogled zjutraj na republiko San Marino, to je grad vrh grička, ki je ob sončnem vzhodu zelo lepo viden. Okrog 10,40 smo prispeli v Benetke in si ogledali mestne zanimivosti. Seveda ni izostala vožnja po beneških kanalih — »ulicah« z gondolo, kar je zopet novo doživetje. Kdor je že bil v Benetkah, mi bo priznal, da je tu golobov že preveč, kar pa je za Benetke karakteristično. Posebno znamenita je cerkev sv. Marka, doževa palača in most vzdihljajev.

Ura odhoda se je bližala. Še malenkostni nakupi za drage doma za ostanek lir in že smo bili na vlaku proti Trstu. Obmejnega carinskega pregleda skoraj ni bilo in že smo brzeli proti naši lepi Ljubljani, kamor smo prišli nekaj po polnoči.

Slovo od komaj dobro poznanih sopotnikov ej bilo hitro, ker je vsak hitel čimprej domov in mislil na težko pričakovani počitek v domačem okolju.

Na koncu še nekaj besed o prekomorcih. Pred dvema letoma je izšla zajetna knjiga »Prekomorci«. V njej je opisana vsa zgodovina ljudi, ki so se znašli v zamejstvu v času okupacije naše domovine, se zbirali v južni Italiji in se pripravljali na odločen boj za osvoboditev črnogorskega in dalmatinskega primorja, Like, Gorskega Kotarja, del Bosne in našega Slovenskega primorja vključno Trsta in Istre. To so bili fantje, ki so jim Angleži nudili vse mogoče za vstop v njihovo vojsko. Tudi kraljevi podložniki so natolcevali svoje, vendar vse z malenkostnimi uspehi. Klic domovine je bil močnejši, velika večina se je borila in umirala na domačih tleh do končne zmage nad fašizmom. Prekomorske brigade so bile iz večine sestavljene iz Primorcev, Istranov, naših internirancev po Italiji, okupatorjevih prisilnih mobilizirancev in drugih političnih zapornikov. Toliko v kratkem, na tem mestu pa se moram zahvaliti upravi podjetja, aktivno borcu NOV, predvsem pa sindikalni podružnici, da smo doživeli tisto, kar je bilo že dolgo naša želja in potreba.

K. Likar

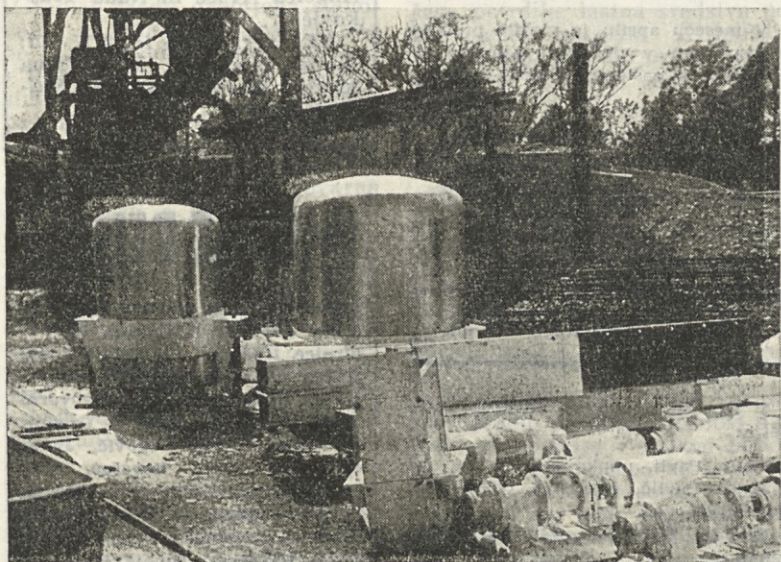
Po 42 letih dela v tovarni

(Nadaljevanje s 4. strani)

ru. Uspelo nam je zgraditi novo pripravilnico kuhalne kisline, novo separacijo in novo belilnico celuloze. S tem smo dvignili proizvodnjo od 12.000 ton kvalitetno neustrezne nebeljene celuloze na sedanjih 17.000 ton prvovrstne beljene celuloze. Znatna sredstva za dosedanje rekonstrukcije je dala tudi vevška papirnica, kar pa moramo sedaj vračati. Leta 1962 je postala naša tovarna že v tretjič z vevško papirnico enotno podjetje, kar je gospodarsko povsem opravičljivo. Ob zadnji združitvi obeh tovarn smo razpravljali in sklepali o nadaljevanju začete rekonstrukcije in modernizacije naše tovarne, ki naj bi bila prva naloga združenega podjetja, pa je žal ta stvar leta 1963 kar obtičala.

Prav gotovo je, da vsi delavci naše tovarne, to je tisti, ki smo že upokojeni in tisti, ki še delajo, želimo, da bi tovarna še napredovala in se modernizirala. To tem bolj, ker sedanja stanja nismo sami krivi, niti ne bi bilo nadaljevanje rekonstrukcije samo v korist našega kolektiva in našega kraja, pač pa v korist celega podjetja in vsega našega gospodarstva.

Ob koncu želim kolektivu, v katerem sem delal polnih 42 let, veliko uspehov pri njegovem delu.

Pravkar so razložili nekatere dele kuhinje za premaze (foto Ocvirk)

POPREČNA VREDNOST TOČKE ZA 12 PRETEKLIH MESECEV OD VKLJUČNO MAJ 1966 DO VKLJUČNO APRIL 1967

VEVČE, MAJA

Brusilnica	2,90
Priprava polnil	2,83
I. papirni stroj	2,72
II. papirni stroj	3,01
III. papirni stroj	2,81
IV. papirni stroj	2,82
Strojna dodelava	2,68
brez točka-ur na normo	2,91
Ročna dodelava	2,58
brez točka-ur na normo	3,16
Energija	2,97
Druge e. e.	2,78
Skupaj	2,78

Še enkrat — kmečka ohcet celulozarji so balo vozili

MEDVODE, APRILA — Na zadnji kmečki ohceti, ki je bila 18. marca letos v Ljubljani, so člani goričanske tovarne celuloze vozili bališ.

V okolico Goričan je po vseh vaseh ohranjenih še veliko lepih originalnih narodnih noš. Poleg tega pa se dekleta in fantje tod okrog kaj radi oblačijo v te noše, zato ni čudno, da so tudi tokrat sodelovali.

»Ljubljanski dnevnik« je večkrat objavil in pozival narodne noše k sodelovanju na kmečki ohceti. Pa so se fantje šli pozanimat, kako in kaj.

Najprej na propagandni oddelku »Kompassa«. Tam so vprašali, kam lahko pridejo »zaplečvati« in kako je z »bališem«. Nihče ni vedel odgovoriti ničesar, ker niso razumeli, kaj bi fantje radi. Napotili so se k uredniku »Ljubljanskega dnevnika«, toda tudi tam niso vedeli, za kaj pravzaprav gre, potem pa so izjavili, da oni zbirajo samo »pare«. »No, dobro,« so dejali naši fantje, »tudi za denar mora nekdo skrbeti, ker taka stvar precej stane.«

»Ne gre tu za denar, ampak za tiste pare, ki se bodo poročili,« so povedali fantom in jih napotili k direktorju hotela LEV. Poiskali so tudi njega. »Oprostite,« je dejal, »za take stvari pa res nimam časa.« Priporočil jim je, naj se obrnejo na njegovega pomočnika tov. Župančiča, ki je v tem odboru.

Končno so našli pravega. Ta je takoj razumel za kaj gre, vendar je povedal, da on ni merodajen za to, da bi odločal o tem, da sodeluje v sprevedu tudi bala, pač pa bo o tem poročal na seji pripravljalnega odbora, ki bo sklepal o tem. Obljubil je, da bo v 5 dneh obvestil tov. Poženela o odločitvi odbora.

Toda ni minilo 12 ur in že je sporočil, naj se fantje zvečer zglase pri njem, ker je pripravljalni odbor v celoti sprejel njihovo ponudbo.

Tako so se začele priprave na prevoz bale. Prvotno sta bila predvidena le dva voza — »parizarja« in krava. Toda pri iskanju starih se je pokazalo, da bo to premalo. Nujno je bilo dobiti še en voz, ker tudi za nevesto ne bi bilo častno, če bi bilo bale

premalo. Na Sorškem polju pravijo, da če je količkaj nevesta, ne sme imeti manj kot 12 mehov žita! Kje pa je še ostalo.

Mesec dni so fantje brskali po skednjih, šupah in podstrešjih in nihče ni vprašal, ali jim bo kdo povrnil stroške in izgubljeni čas. Vasi so se kosale med seboj, katera bo našla bolj originalne in starejše rekvizite. Preska, Zlebe, Vaše in stare Medvođe so skrbele za prvi voz. Goričane, Sora in Senica pa za drugi in tretji voz.

Dekleta in žene so morale skrbeti za zelenje in vence. Za vsak voz je bilo potrebno splesti 20 m vencev. Otroci so nosili kar cela naračja cvetic in pomagali krasiti. Nekateri fantje so porabili po tri dni dopusta, da so lahko pripravljali vozove.

Vsi trije pari konj so imeli originalno vprego, komate z jazbecjo kožo in vsi obročki na komatih so se morali po več desetletjih zopet bleščati in svetiti, kot takrat, ko so še vozili na kmečkih ohceti po naših vaseh.

Ze 17. marca popoldne je bilo vse nared. Komisija iz Ljubljane, ki je prišla pregledat, če je bala v redu, je izrazila svoje presenečenje, ker, po pravici povedano, so prej gledali precej z nezaupanjem na celo stvar.

Komaj se je dobro zdanilo 18. marca, je bilo na »Stacnarjevem« dvorišču v Preski vse živo. Nad dvajset narodnih noš, fantov in deklet je s pesmijo in z vriskom budilo zaspance, ki so radovedni lezli iz hiš gledat, kaj se dogaja.

Ob sedmih je krenil spreved proti Ljubljani. Na čelu je jahal banderar na lepem »bramu« z zeleno »kocno« preko hrbita in seveda brez sedla. V levi roki je imel dolgo palico, vrhu nje pa lep šopek pomladanskega cvetja, privezan z belim, modrim in rdečim svilenim trakom. Bilo je vetrovno, tako da se je veter veskozi poigraval z dolgimi trakovi. Sledili so:

Prvi voz:
Skrinja iz leta 1810, polna žita; skrinja iz leta 1835, polna doma tkanega platna. Na skrinji je bil kolovrat s predivom, trlica za lan, motovilo in gradešnik za čiščenje lana. Na drugi skrinji pa poslana zibelka z debelim mole-

kom. Zadaj je stala nad 200 let stara menterga s stilnimi stoli. Na menterji je bil velikonočni jerbas, s stožcem sladkorja, da se bo nevesta lahko vse življenje sladko držala. Žadaj na vozu pa je bilo 6 mehov in 6 doma tkanih lanenih vreč žita.

Drugi voz:
Visoko postlan »špampet« (dvojna postelja), na blazino je bil položen venček iz svežega cvetja, povezan s slovenskim trakom. Za posteljo je stala nad 150 let stara omara z obleko, na njej je bila pritrjena mala »mornarica«, narejena okoli leta 1700, čudovito lepo poslikana vrataca z zunanje in notranje strani. Slikarija je umetniška. Ni manjka- lo starinske ure, ki naj novoporočencema meri čas.

Tretji voz je bil namenjen za orodje in potrebščine, ki jih bo nevesta takoj potrebovala v novem domu.

Na veliki stari morajni iz leta 1800 je bil pritrjen sklednik poln skled. Pod njim je visel žličnik z lesenimi žlicami, kuhalicami, »šprudlo« itd. Nadalje so bili še peharji, mirnik, mirca, nad 100 let star lesen žehetar, golida, lito- železni lonci, pisani škafi, lesena deža za mast, pina za pripravo masla. V stožec pa so bile postavljene burkle, omelo za krušno peč, veslca in greblja za žerjavico. Vrh stožca pa je bila obešena velika reta. Seveda ni manjkal perilnik in druge potrebščine, če kdo bi vse našteval, glavno je, da fantje niso ničesar pozabili.

Za tretjim vozom je šla krava, katere včasih na bali ni smelo manjkati. Zato ni manjkal črednik — pastir in majerica.

Novigrad 1. maja

VEVČE, MAJA — Še nikoli ni bilo ob prvomajskih praznikih v počitniškem domu v Novigradu toliko izletnikov, kot letos. Že nekaj tednov prej so se družine pripravljale in najemale posamezne hišice za dva ali tri dni. Najem- nina za hišico je znašala 5 N din, za posteljo pa tudi 5 N din (za vse dni).

S prvomajskim prazničnim razpoloženjem se je skladalo tudi vreme. Obala se je kopala v soncu, le veter je nekoliko motil izletnike. Na parkirnem prostoru je stal avtomobil pri avtomobilu, v gozdičku, ob hišicah je bilo vse živo. Otroci so tekali od drevesa do drevesa, se lovili, igrali in vreščali. Bili so brezskrbni, veseli in razpoloženi. Pred hišicami so stale mizice, na verandah pa so se sukali pridni očetje, ta ob plinskem kuhalniku, oni ob špirtnem, spet tretji je segreval pečico za čevapčice in druge na raz- nju pečene dobrote. Mamiče so bile po večini proste. Kdo bi si mislil, da posedujejo naši moški toliko kuharske sposobnosti. Za vogalom je povsod stala pletenka in razdajala dobro voljo. Ta ima rajši črnino, oni vipavca, vmes pa je zadišalo po prismojenem, da je bilo treba brž poplakniti. Kdo ve, če vzrok ni bil umetno priklican. Statistika je ugotovila, da bi bil za odvoz konzervnih škatel potreben po treh dneh kar kamion.

Krajši sprehodi so poživali taborniško življenje, ob »prostem« času pa so moški tudi lahko — seveda s predhodnim dovoljenjem boljših polovic — zaigrali partijo ali dve balincanja.

Ljudje so bili nadvse zadovoljni, škoda je le, da še ni urejen dom v hribih, ali drugod na območju višinskega zraka, kamor bi ob takih priložnostih člani kolektiva tudi radi zahajali.

Sportno stran bomo objavili v naslednji številki.

Udeleženci »kmečke ohceti« iz naše tovarne: Prvi z leve »črednik« tov. Poženel Riko, v zadnji vrsti stoji drugi od leve tov. Dolinar Pavle, na harmoniko igra tov. Franc Oven in prvi z desne v prvi vrsti tov. Tone Jamnik

Veliko je bilo truda in dobre volje, žalostno pa je, da naša televizija vseh teh stvari ni videla in se niti ni zanje zanimala, da si je prejela kompleten opis pravočasno in so bili balarji dve uri pred pričetkom povorke pred hotelom LEV, kjer je imela TV svoje kamere. Zdi se mi, da so zamudili priliko, kakršne ni vsak dan!

»Črednik«
Pripomba uredništva: Najprej: Popolnoma se strinjamo z zadnjim odstavkom. Televizijska reportaža je bila slaba in je razočarala večino gledalcev. Še dobro, da oddaje ni prenašala Evrovizija. Toda prireditve, kot je ljubljanska kmečka ohcet, za- služi, da bi jo videla vsa Evropa. Verjamemo, da bi gledalci v Lon-

donu, Helsinkih ali Madridu z zanimanjem spremljali originalno slovensko prireditev še posebej ob neposrednem prenosu. Menimo, da je naša televizija pokazala premalo poslovnega duha, da bi pravočasno vzbudila zanimanje Evrovizije in si zagotovila prenos. Upamo, da bo prihodnje leto bolj podjetna. No, spričo neuspele reportaže, ji za letos lahko oprostimo. Kajti res je, da letos televizija razen prikazovanja spreveda slovenskih narodnih noš, ni kaj veliko povedala gledalcem o slovenski kmečki ohceti in o tradicionalnih običajih v zvezi z njo. To, kar opisujete v svojem članku, so gledalci lahko le zaslutili. Škoda, da niste opisali svojih vtisov s prireditve in svojih predlogov za prireditev v naslednjem letu.

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

IZ OBRATA VEVČE

Prišli:
Martin Lokar, praktikant v proiz- vodnji

Odšli:
Tone Trtnik, upokojen
Ivan Benedik, upokojen
Marija Zidan, odšla na lastno željo
Hasan Silahič, odšel na lastno željo
Jana Prusnik, odšla na lastno željo
Olga Benčina, samovoljno zapustila delo

Poročili so se:
Albert Krašovec z Ivanko Mizori
Vinko Resnik s Olgo Černe
Alojz Medved s Terezijo Ogrinc
Cestitamo!

Rodili so se:
Frideriku Fidlerju, sin Stanislav
Francu Grabnerju, hči Pavla
Sonji Kamšek, sin Roman
Stjepanu in Adeli Baksa, hči Anica
Vidi Bartol, hči Anita
Cestitamo!

V mesecu aprilu je vložilo prošnjo za sprejem v delovno razmerje 29 prosilcev z naslednjo šolsko izobrazbo:

prosil- cev	
poklicna šola	10
popolna osnovna šola	8
nepopolna osnovna šola	11

IZ TOVARNE KOLIČEVO

V mesecu aprilu so odšli iz pod- jetja:

Janez Pavli, upokojen
Janez Pavlič, odšel na odsluženje vojaškega roka.
Ibrahim Halilagić, prenehal spora- zumno
Petronije Savić, prenehal spora- zumno

Rojstva:
Marjanu Gorjupu se je rodil sin Bojan.
Francu Prelovšku in Dragici se je rodila hčerka Marija.
Cestitamo!

IZ OBRATA MEDVOĐE

V aprilu se je zaposlil v tovarni:
Riko Poženel, dipl. inženir kemije
V aprilu sta odšla iz tovarne:
Franc Knific, I. pomočnik pri iz- zemalnem stroju, upokojen
Andrej Sušnik, kurjač — izm. vodja kotlarne, upokojen.

Komu je žreb prinesel na- grado za pravilno rešitev prvo- majske križanke:
I. nagrada 60,00 N din:
Maksa Bau
II. nagrada po 30,00 N din:
Angelca Avsec in Nada Traj- kovič
III. nagrada po 10,00 N din:
Varja Drnovšek in Tatjana Meglič, Marija Povirk in Sta- ne Kamnar.

NAŠE DELO

Glasilo delovnih kolektivov Zdu- ženih papirnic Ljubljana in Pa- pirnice Količevo. — Izdajata de- lavska sveta omenjenih tovarn. — Izhaja vsak mesec. — Odgovorni urednik Stane Robida. — Uredni- ški odbor: Ivan Bogovič, Janez Gašperin, Milan Korošec, Jože Lejko, Ljubo Millč, Tone Novak in Stane Skok. — Uredil Danilo Domanjko (Delavska enotnost). — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani

»Črednik« — Riko Poženel — po uspešno opravljeni molži